

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA HISTORIE

**ČERNÍNSKÉ CHUDENICE: KOLÉBKA
RODU A ARISTOKRATICKÁ REZIDENCE
V 18. STOLETÍ**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Klára Vítková

Specializace v pedagogice, obor Historie se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: doc. PhDr. Petr Hlaváček, Ph.D.

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím pramenů, odborné literatury a internetových zdrojů uvedených v seznamu použité literatury, který je součástí této práce.

Plzeň, 27. dubna 2022

.....

vlastnoruční podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce doc. PhDr. Petru Hlaváčkovi, Ph.D., za cenné připomínky a rady, ochotu a vstřícný přístup při konzultacích a v průběhu psaní bakalářské práce.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá rodem Černínů a stavební činností v Chudenicích, o níž se tento rod významně zasloužil. Šlechtický rod Černínů byl od nepaměti spojen s městysem Chudenice v jihozápadních Čechách. První zmínky spatřujeme již ke konci 12. století, ale z důvodu nedostatečného množství archivních pramenů můžeme jejich rodovou historii sledovat až od 14. století. Od 15. století se černínský rod dělí na jednotlivé linie. Jednou z nich je linie chudenická, která je hlavním tématem této práce. Cílem bakalářské práce je sepsat životy představitelů chudenické větve ve zmíněném století a vytvořit přehled památek, jejichž vznik souvisí právě s tímto rodem. Práce je sestavena z archivních pramenů a z odborné literatury.

Abstract

This bachelor thesis deals with the Czernin family and its construction activities in Chudenice, in which it made a great contribution. The Czernin family has always been associated with the southwest town Chudenice. We can already find the first mention in the end of the 12th century, but the lack of archival resources causes, that we can first follow the family history in the 14th century. Ever since the 15th century the Czernin family has been divided into different branches. One of these branches is the Chudenice branch, which is the main theme of this thesis, particularly in the 18th century. The aim of this thesis is to summarize the lives of the members of the Chudenice branch in the 18th century and to make a list of the monument whose origin is tightly connected to this family. This thesis is a compilation of archival sources , the registry collections and other specialized literature.

Klíčová slova

Chudenice, Černínové z Chudenic, hrabě, panství

Key words

Chudenice, Czernin family from Chudenice, earl, manor

Obsah

Úvod.....	8
1 Historie městysu Chudenice.....	10
2 Dějiny hrabat Černínů z Chudenic.....	11
3 Počátky chudenické větve Černínů.....	15
3.1 Erb Černínů z Chudenic.....	17
4 Osvícenství.....	18
5 Hrabata Černínů z Chudenic v 18. století.....	19
5.1 Heřman Jakub (1706–1784).....	20
5.2 Jan Vojtěch Černín z Chudenic (1746–1816).....	23
6 Stavební aktivita černínského rodu v Chudenicích.....	26
6.1 Farní kostel sv. Jana Křtitele.....	26
6.1.1 Pozdně barokní fara v Chudenicích.....	28
6.2 Starý černínský zámek.....	30
6.3 Kostel sv. Wolfganga (tzv. Bolfánek).....	32
6.3.1 Života svatého Wolfganga.....	32
6.3.2 Historie a dnešní podoba Bolfánku.....	34
6.3.3 Vyhlídková věž Bolfánek.....	38
6.3.4 Relikviář sv. Wolfganga.....	39
6.4 Hřbitovní kaple sv. Anny.....	40
Závěr.....	43
Resumé.....	44
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY.....	45
SEZNAM PŘÍLOH.....	49
PŘÍLOHY.....	50

Úvod

Městys Chudenice se nachází v předhůří Šumavy uprostřed pomyslného trojúhelníku, který je tvořen městy Klatovy, Domažlice a Přeštice. Svoji pozornost si vysloužil hned z několika důvodů, například tím, že rod Černínů měl Chudenice ve vlastnictví od 13. století až do roku 1945, čímž v tomto směru drží v rámci naší střeoevropské historie první místo. Nenacházíme totiž u nás jiné město ani obec, která by po více než 700 let patřila jednomu šlechtickému rodu.

První zmínka o Černínech, kteří patří k nejstarším českým rodům, pochází z roku 1193, ale z důvodu nedostatečného množství archivních pramenů můžeme jejich rodovou historii sledovat až od 14. století. Samotné Chudenice jsou prvně zmíněny roku 1291, a to v souvislosti se založením kostela sv. Jana Křtitele, který byl založen Drslavem Černínem z Chudenic už okolo roku 1200. Zpráva z roku 1564 se zmiňuje o tom, že došlo k rozdělení rodového majetku, který se dělil mezi dva bratry – Humprechta a Jana. Humprecht, jakožto starší, získal Chudenice i se starou otcovskou tvrzí, která stávala na místě dnešního Starého zámku. Humprechtovi se podařilo panství značně rozšířit a v 16. století přestavěl zmíněnou tvrz na renesanční zámeček, který po další léta reprezentoval jeho společenské postavení. Za jeho působení též dochází k povýšení obce Chudenice na městečko.

Od 15. století dochází k rozdělení rodu na jednotlivé linie podle rodových sídel a v průběhu staletí se v Chudenicích vystřídaly celkem tři rodové větve Černínů.

Tématem bakalářské práce je stavitelská činnost chudenické větve černínského rodu a to, konkrétně v 18. století. Důvodem, proč jsem si toto téma zvolila, bylo, že dosud nebyla zpracovaná žádná práce, která by se zabývala pouze chudenickou větví černínského rodu. A protože rod Černínů, jak bylo již zmíněno je jednoznačně spjat s Chudenicemi, které leží nedaleko Klatov, ke kterým mám velmi blízko, rozhodla jsem blíže zaměřit právě na chudenickou linii.

Dnešní potomci z rodu Černínů stále užívají staročeskou formu jména „*Czernin*“. Práce bude uvádět pouze novočeskou variantu „*Černín*“, a to z toho důvodu, že novočeská varianta je více známá široké veřejnosti.

Záměrem této bakalářské práce je sepsat životy jednotlivých reprezentantů chudenické větve v 18. století a jednotlivé stavební aktivity, na kterých se černínský rod výrazně podílel. Práce je rozdělena do jednotlivých kapitol, které jsou dále děleny na podkapitoly. V první kapitole se práce bude ve stručnosti věnovat historii městysu Chudenice, ve druhé kapitole bude

popsán vývoj černínského rodu a jeho rozdělení na jednotlivé větve. Ve třetí kapitole práce přiblíží pouze chudenickou větev a její představitele. Následující kapitoly budou zaměřeny na představitele chudenické větve černínského rodu v Chudenicích a na jejich stavební aktivity, které můžeme spatřit při návštěvě Chudenic.

Veškerý obsah bakalářské práce vychází z archivních pramenů a literatury, které uvádím v závěru práce.

1 Historie městysu Chudenice

Chudenicko vždy historicky tvořilo jeden celek, neboť bylo centrem většího či menšího chudenického panství. Jeho přirozeným jádrem je městys Chudenice, který leží v Chudenické, jiným označením též v Poleňské, kotlině.¹ Chudenice můžeme spatřit pojedeme-li necelých dvanáct kilometrů severozápadně od města Klatov.² Za vlastnictví Jana Rudolfa a Evžena Karla Černína tvořily chudenické panství města a městečka Chudenice, Švihov, Poleň, Koloveč a okolní vsi. Dále byl s chudenickým panstvím úzce spojen statek Drslavice, který byl ale v rámci patrimoniální správy samostatnou jednotkou.³

Území Chudenicka bylo osídleno ve starší době železné. Památky na prehistorické osídlení se snažil ve zdejší krajině identifikovat již filolog a historik Josef Dobrovský. K nálezům došlo v letech 1882 a 1889 v lokalitě Lotrov u Lučice, kde byly nalezeny tři mohyly, které obsahovaly předměty z halštatské a laténské kultury z konce 6. a 5. století před naším letopočtem.⁴

V historické době jsou Chudenice od počátku spojeny s rodem Černínů, kteří si podle tohoto městečka začali říkat „z Chudenic“. Chudenice patří k předním historickým sídlům v Plzeňském kraji a staly centrem světské i církevní správy.⁵

Bartoloměj Paprocký z Hlahol ve své knize *Diadochus* (1602) v kapitole „*O stavu rytířském*“, zmiňuje, že již v roce 1059 byl majitelem vsi jakýsi Mikuláš z Chudenic, ovšem tato zpráva není hodnověrná. První autentická písemná zpráva o Chudenicích pochází z roku 1291, která zmiňuje Drslava Černína z Chudenic, který se v Chudenicích usadil. Od 12. století se Chudenice staly sídlem již zmíněného rodu Černínů z Chudenic, proto veškerý rozvoj i úpadek obce vždy závisel na rodu, jelikož jejich dějiny se vzájemně prolínaly.⁶

Humprecht Černín z Chudenic se zasloužil o to, že dne 2. ledna 1592 císař Rudolf II. povýšil ves Chudenice na městečko, které mělo právo používat znak a pečeť. Také obdařil Chudenice trhovým právem, takže se tu mohly konat dva trhy za rok. Z roku 1688 pochází zmínka, která uvádí volbu městské rady, která byla složena z primátora, čtyř konšelů, dvou

¹ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 46.

² ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze Klatovska*. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-240-6, s. 91.

³ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 46.

⁴ Tamtéž, s. 46.

⁵ Tamtéž, s. 47.

⁶ Archiv Muzea Josefa Dobrovského. Perličky z historie Chudenic, s. 4.

rychtářů, dvou starších obecních a tří kostelníků. Chudenice byly poddanským městečkem, a proto se obnova rady děla pouze pod dozorem vrchnosti. V roce 1848 došlo ke zrušení roboty, což obyvatelé Chudenic přijali s velkou úlevou.⁷

Evžen III. Černín z Chudenic, reprezentant vrchlabské linie černínského rodu, byl posledním majitelem chudenického panství. To mu bylo však zabaveno v roce 1945 na základě Benešových dekretů. Příčinou zabavení nebyla kolaborace, ale německé státní občanství, které Evžen automaticky obdržel, když jeho rezidence Petrohrad, ležící okupovaném českém pohraničí, stala v roce součástí Německé říše.⁸

V současnosti je okolí chráněno jako krajinná památková zóna a v samotných Chudenicích lze navštívit nejen památky, které budou zmíněny v této práci, například také Americkou zahradu, Zámek Lázeň či Muzeum Josefa Dobrovského.

2 Dějiny hrabat Černínů z Chudenic

O původu jména Černínů se dochovala stará pověst, která vypravuje: *„Když vévoda Břetislav (roku 1040) s králem Jindřichem za příčinou nájezdu do Polska u válku byl zapleten, část německého vojska pod velením samotného krále u Chámu do Čech vrazila, a nežli Břetislav zcela přepraven naproti nim se postaviti mohl, vtrhl předvoj německého vojska samovolně až k Ounovicům a přepadl nedaleko odtud ležící tvrz Chuděnickou. Ale rytíř ji hájící porážel častěji menší oddělení vtrhlých Bavorů, odjímal ji všecku kořist. Za to prahli Bavoráci po pomstě nad Chuděnickými. Tvrz byla v noci obležena, dobyta a celá rodina rytířská povražděna, jen jak pověst vypravuje, jediný chlapec – nemluvně z rodiny té zachráněn chůvou. Co tekla krev rodičů, synů, dcer a přátel rytířské té rodiny z rodu Drslaviců, ukryla se chůva s nemluvnětem do velkého komínu, kde v tajném výklenku dítě před zraky ukrutných nepřátel zachránila. Když pak voje české se blížili, a z okolních vesnic lid ku zbořené tvrzi se scházel, aby pány své oplakával a vražedné tlupy Bavoráků ze krajiny té zmizely, ukázala chůva shromážděnému lidu podivným způsobem zachráněného, sazemi z komína začernalého chlapce, kterého lid s jásotem pozdravil: “Chudinec, ach jak je černý! Bůh nám tebe zachovej, abys někdy zase byl pánem naším!” Mezitím, co lid nad zachráněným němým chlapcem jásal a s radostí jej jako pána svého pozdravoval, blížil se vévoda, a zvěděv o té události nazval chlapcem Černým čili Černínem a statky jeho rodičů pojmenoval Chuděnicemi. Tak dostal jméno jeden z nejstarších rodů šlechticů českých, rod Černínů z Chuděnic. Komín, v němž dítě zachráněno, jest dosud*

⁷ Archiv Muzea Josefa Dobrovského. Perličky z historie Chudenic, s. 5.

⁸ [Historie | turista.chudenice.info](http://historie.turista.chudenice.info).

*zachován a Černínové považují jej za drahou památku a po všecka století nesmí se na něm žádná oprava státi, ač již dosti je chatrný.*⁹

Počátky rodu Černínů sahají ještě před rok 1193, kdy se o nich dochovaly první zprávy, ale pro nedostatečné množství archivních pramenů lze sledovat souvislou rodovou historii až od 14. století.¹⁰

Podle staré legendy se kolébkou rodu stala již ve 12. století tvrz Chudenice, která se nachází nedaleko Klatov. Zmíněnou tvrz Černínové drželi téměř nepřetržitě až do roku 1945. Koncem 15. století se Černínové rozdělili do několika rodových linií, a to konkrétně do chudenické, radnické, tasnovické a nedrahovické linie¹¹. Radnická a tasnovická linie vymřela, příslušníci zbylých dvou linií sehráli v pozdějších letech významnou roli. Chudenická větev vymřela roku 1816, poslední žijící člen v této linii byl hrabě Jan Vojtěch Černín z Chudenic, který byl stavebníkem loveckého zámku Kozel u Plzně. Potomci nedrahovické linie žijí dodnes.¹²

Nejvýznamnější a také nejznámější jsou Černínové z nedrahovické linie rodu. Diviš Černín si vzal za manželku Elišku Bohuchvalovou z Hrádku, se kterou měl syna Jana, Protivu a Drslava a tři dcery Markétu, Marii Magdalénu a Kateřinu. Právě Jan položil základ další rodové linie, aniž by o tom sám věděl. Jan, který získal otcův statek Lštění nedaleko Chudenic, se oženil s Marianou z Říčan. Díky tomuto sňatku získal pro svůj rod manželčino věno, čímž byla tvrz Nedrahovice a tím položil základ k pojmenování této linie.¹³ Společně zplodili tři dcery: Kateřinu, Ludmilu a Annu a pět synů: Diviše, Humprechta, Protivu, Heřmana a Viléma. Diviš Černín, který byl nejstarší z pěti synů, se stal hejtmanem Pražského hradu, členem císařské rady, místodržícím a hofmistrem Bedřicha Falckého, po jehož porážce, kterou utrpěl na Bílé hoře, byl popraven na Staroměstském náměstí v Praze. Kladlo se mu za vinu, že do Pražského hradu pustil české pány, kteří vyhodili královo místodržící z hradních oken. Heřman, Divišův bratr, již jako devatenáctiletý hoch podnikl společně s Kryštofem Harantem z Polžic a Bezručic cestu do Jeruzaléma. Za svého života zastával mnoho funkcí, například byl přijat do stavu panského království Českého nebo zastával úřad pražského hejtmana. I přestože byl třikrát ženatý, potomka však žádného nezplodil. První manželkou byla Mariana Karlova ze

⁹ ROUBAL, Adolf. *Obrázky ze starých Chudenic*. V Praze: Spolek Psohlavci, 1948. Knižnice Chodska a Pošumaví. ISBN 80-85253-05-4, s. 9.

¹⁰ Archiv Muzea Josefa Dobrovského. *Perličky z historie Chudenic*, s. 5.

¹¹ JURÍK, Pavel. *Černínové: nezahyneš ani ohněm, ani mečem*. Praha: Euromedia Group, 2021. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-7274-0, s. 11.

¹² Tamtéž, s. 11.

¹³ Tamtéž, s. 11.

Svárova, podruhé se oženil s Annou Salomenou Hradišťskou z Hořovic a poslední manželkou se stala Sylvie Carettova, hraběnka z Millesima.¹⁴ Heřman zemřel dne 7. března 1651 v Praze. Jeho tělo je uloženo v rodinné černínské hrobce v katedrále sv. Víta v Praze. V této hrobce je pohřbený společně se svojí třetí manželkou Sylvii, která zemřela dne 29. února 1664 ve věku 58 let.¹⁵ Ačkoliv je Heřmanův život velmi obsáhlý, více nebude rozveden, jelikož není hlavním tématem této práce.

Ostatní synové, kteří vzešli z manželství Mariany a Jana se též oženili a měli potomky.¹⁶

V polovině 18. století se Prokop Vojtěch stal jediným pokračovatelem nedrahovické větve. Ale kvůli hospodářskému úpadku byl rod Černínů zcela vyřazen z veřejného života. V další generaci došlo ke konsolidaci financí a nedrahovická linie se rozdělila na dvě nové linie, a to jindřichohradeckou a vinořskou.¹⁷

Zakladatelem jindřichohradecké větve byl hrabě Jan Rudolf, syn Heřmana Jakuba Černína. Rudolf vynikal láskou k vědám a uměním. Stal se nadaným virtuosem ve hře na violu, byl správcem císařských uměleckých sbírek a ředitelem dvorního divadla. Také byl členem stavovské malířské školy a prezidentem císařské akademie výtvarných umění. U zámku Krásný Dvůr založil první přírodně-krajinářský park v českých zemích, který obdivovala celá střední Evropa. Jeho mladší bratr Wolfgang Maria založil vinořskou linii rodu.¹⁸

Mezi představitele vinořské větve patřil hrabě Wolfgang, pán na Vinoři, Kbelích a Radonicích. S manželkou Antonií, hraběnkou z Neuburku, měl celkem tři děti. Jednoho syna Otakara a dvě dcery, Oktavii a Marii. Otakar, pán na Vinoři, byl až do své smrti členem panské sněmovny na říšské radě. Za manželku si vzal Rosinu, hraběnkou z Colloredo-Waldsee, paní na Dymokurech. Společně zplodili dvě dcery (Rosinu a Marii) a tři syny. Syn Děpolt byl taktéž doživotním členem panské sněmovny a členem říšské rady. Ujal se panství na Dymokurech a Vinoři. Jeho manželkou se stala Anna, hraběnka Westphalenová z Fürstenberka, s níž měl sedm

¹⁴ [Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopædie obecných vědomostí : Jan Otto : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive.](#)

¹⁵ TISCHER, František. Hrobky hrabat Černínův z Chudenic. Jindřichův Hradec: František Tischer (A. Landfrasa syn), 1898, s. 10.

¹⁶ [Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopædie obecných vědomostí : Jan Otto : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive.](#)

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ JUŘÍK, Pavel. *Czerninové: nezahyneš ani ohněm, ani mečem*. Praha: Euromedia Group, 2021. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-7274-0, s. 11.

potomků. Dceru Marii a šest synů: Děpolta, Otakara, Otu Rudolfa, Bedřicha Karla, Bedřicha Pavla a Josefa Děpolta.¹⁹

Z vinořské linie vzešla dymokurská větev, ale členové této linie byli tvrdě pronásledováni nacistickým a komunistickým režimem. Po únoru 1948 byl majetek dymokurských Černínů zkonfiskován, což vedlo k tomu, že rodiny byly ze svých domovů vystěhovány a perzekuovány. Teprve až v roce 1994 se dymokurská linie dočkala restituce majetku a zdevastovaná hospodářství a zámky se jim podařilo obnovit.²⁰

Vrchlabská linie hrabat Černínů z Chudenic, jejímž prvním reprezentantem se stal hrabě Heřman Černín z Chudenic (1819–1892) se roku 1853 oženil s Aloisií, hraběnkou von Morzin. Jejich potomci používali titul *von Chudenitz und Morzin* a ve vlastnictví měli panství Vrchlabí, Maršov a Kysibl (Stružná). Evžen Alfons (1892-1955), který pocházel z této větve, byl v roce 1927 adoptován do hradecké větve bezdětným strýcem Františkem (1857–1932). Nejznámější hrabě z vrchlabské linie Černínů je hrabě Jaromír (1908–1966). Za něho rod pocítil největší finanční krizi, která byla způsobena důsledky první pozemkové reformy. Jaromír se v roce 1938 rozhodl krizi vyřešit prodejem nejvzácnějšího obrazu černínské sbírky ve Vídni, a to obrazem *Alegorie malířství*, jež namaloval nizozemský malíř Jan Vermeer. Tento obraz chtěl prodat do Spojených států. To se tak nestalo, jelikož obraz nakonec získal Adolf Hitler. Po roce 1945 se Jaromír a jeho potomci opakovaně, ale pokaždé neúspěšně, snažili získat tento obraz zpět z majetku Rakouské republiky.²¹

Černínům se dařilo i v rozvoji zemědělství a průmyslu. Například na počátku 18. století hrabě František Josef byl v čele tzv. *komerčního kolegia* (ústřední úřad habsburské monarchie se sídlem ve Vídni), jehož cílem bylo hospodářství v českých zemích povznést výše. Dvěma stům tisíců žen pomohla ženská nemocnice v Praze Na Slupi, jejíž největší mecenášku představovala Marie Markéta, hraběnka z Valdštejna, rozená Černínová z Chudenic. Tato nemocnice byla navržena velkoryse a na svou dobu velmi moderně. Léčili v ní lékaři, o pacientky se staral početný tým vyškolených sester – nemocnice existuje dodnes. Nesmíme zapomenout na významný podíl Černínů na vzniku *Společnosti vlasteneckých přátel umění*, která se stala předchůdkyní *Národní galerie*. Černínský palác v Praze sloužil jako její

¹⁹ [Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopædie obecných vědomostí : Jan Otto : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive.](#)

²⁰ JUŘÍK, Pavel. *Czerninové: nezahyneš ani ohněm, ani mečem*. Praha: Euromedia Group, 2021. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-7274-0, s. 12.

²¹ Tamtéž, s. 12.

obrazárna. Černínové podporovali založení *Národního muzea* a *Národního divadla* v Praze nebo *Slovanskou besedu* ve Vídni.²²

3 Počátky chudenické větve Černínů

Jak již bylo zmíněno, souvislou rodovou historií nejstarší větve rodu Černínů lze sledovat až od první poloviny 15. století.

Prvním potomkem chudenické větve byl Humprecht (1447–po 1499). S manželkou Majdalénou z Doupova zplodili syna Diviše, jiné jejich potomky neznáme. Diviš si okolo roku 1519 vzal za svoji manželku Eliškou Bohuchvalovou z Hrádku. Společně po svatbě zplodili šest dětí, z toho tři syny: Jana, Humprechta a Protivu a tři dcery: Markétu, Majdalénu a Kateřinu. Mezi dva nejvýznamnější syny patří Humprecht († 1601) a Jan († 1580) – zakladatelé dvou hlavních větví rodu – chudenické a nedrahovické.²³

Humprecht Černín († 1601) založil chudenickou větev. Svoji politickou kariéru zahájil v úřadu hejtmána Plzeňského kraje, který byl většinou obsazován nižší šlechtou. Za císaře Rudolfa II. však jeho kariéra postupovala výše. V letech 1576–1599 se stal hejtmánem Pražského hradu a současně v letech 1576–1594 zodpovídal za správu a příjmy věnných měst českých královen²⁴. V následujících letech opět povýšil a stal se královským podkomořím, jehož úkolem v této funkci byla zodpovědnost za panovnickovy příjmy z jeho komorního majetku, například panství Brandýs nad Labem, Pardubice. Dařilo se mu velmi dobře, jelikož k panství Chudenice, které zdědil po svém otci, Divišovi Černínovi z Chudenic, přikoupil ještě menší statky, například městečko Poleň a Kramolín nebo koupil panství Švihov, kde se nacházel hrad, který sloužil k hospodářským účelům. Chudenickou tvrz dal přestavět do renesančního stylu a udělal z ní reprezentativní sídlo. Od císaře poté získal povýšení obce na městečko se třemi trhy ročně. Na zámku v Chudenicích se dodnes nachází Andělský pokoj, kde mu podle rodové legendy anděl zvěstoval smrt.²⁵

Podle pověsti: „*Pokoj tento býval ložnicí zbožného rytíře Humprechta Černína z Chudenic, jemuž prý se ráno, kdy pobožnost ranní vykonával, anděl ukázal, který jej též osloviv pravil: „Ačkoli jsi zcela zdrav, vůlí boží jest, abys za tři dny zemřel, rozluč se se světem a ve*

²² JUŘÍK, Pavel. *Czerninové: nezahyneš ani ohněm, ani mečem*. Praha: Euromedia Group, 2021. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-7274-0, s. 12.

²³ [Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopédie obecných vědomostí : Jan Otto : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive.](#)

²⁴ JUŘÍK, Pavel. *Czerninové: nezahyneš ani ohněm, ani mečem*. Praha: Euromedia Group, 2021. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-7274-0, s. 15.

²⁵ Tamtéž, s. 15.

blízké lesní kapli sv. Wolfganga odporuč duši svou v modlitbě Bohu. “ Humprecht jsa 76 letý stařec shromáždil všechny své děti kolem sebe a zděliv jim nebeské poselství putoval s celou svou rodinou do blízké lesné kaple sv. Wolfganga, aby svou ctnostnou a bohabojnou duši modlitbou posilnil. Rozloučiv se se světem třetího dne, jakž mu andělem předpovědíno, zemřel. “²⁶

Humprecht Černín se oženil s Lidmilou Kocovou z Dobrše, se kterou měl šest dětí. Nejstarší syn Jan († 1599) se oženil s Lidmilou Byšickou z Byšic († 1601). Jejich jediný syn Humprecht († 1637) zemřel bezdětný. Druhorozený syn Jindřich (†1640) byl hejtmanem Plzeňského kraje, roku 1629 byl Ferdinandem II. povýšen do panského stavu. Po otci zdědil panství Chudenice a Švihov. Jindřich byl dvakrát ženat, s Kryzeldou Kokořovskou z Kokořova († 1614) a Veronikou Čejkovou z Olbramovic. Z prvního manželství měl dceru Annu Elišku a syny Jana Maxmiliána a Humprechta Protivu. Pouze Jan, který sloužil jako nadporučík v císařském vojsku, měl potomky, které zplodil s manželkou Eliškou Johankou Švihovskou z Risenberka. Měli syna Bedřicha, který záhy zemřel pár měsíců po narození, a tři dcery: Veroniku, Amalii a Františku Maximilianu. První i druhá dcera též zemřely velmi mladé a Františka Maxmiliána společně s matkou vstoupila do kláštera k Voršilkám v Praze. Františka zde v roce 1721 zemřela, čímž tato větev vymřela po přeslici.²⁷

Adam, syn Humprechta, byl členem rady Bedřicha Falckého. Oženil se s Johankou z Lokšan, se kterou měl šest dětí, z toho pět synů. Společně zplodili dceru Kryzeldu Ludmilu a syny: Děpolta Protivu, Jindřicha Viléma, Humprechta Diviše, Heřmana a Václava Bedřicha. Pouze nejstarší z nich Děpolt Protiva († 1660) měl dědice. Ujal se Chudenic, v roce 1659 byl povýšen do stavu svobodných pánů a oženil se s Annou Majdalénou Hrzánovou z Harasova († 1683), která mu porodila tři syny. Nejstarší syn Adam Jindřich († 1664) s manželkou Markétou Ludmilou Lapáčkovou ze Rzávého měl syna Jana Václava, který ale zemřel již jako batole, prostřední syn Jan Heřman († 1707) zdědil v roce 1666 po bratranci Humprechtovi Protivovi panství Chudenice a Švihov. S manželkou Alžbětou Saloménu Černínovou z Chudenic měl dvě dcery (Annu Veroniku a Majdalénu Justinu) a syna Františka Maxmiliána Otu. Obě dcery zemřely v dětství. Potomky Františka Maxmiliána tato rodová větev pokračovala. Z manželství s Annou Kateřinou z Gutštejna († 1671) měl František Maxmilián

²⁶ ROUBAL, Adolf. *Obrázky ze starých Chudenic*. V Praze: Spolek Psohlavci, 1948. Knižnice Chodska a Pošumaví. ISBN 80-85253-05-4, s. 8.

²⁷ [Ottův slovník naučný. Ilustrovaná encyklopædie obecných vědomostí : Jan Otto : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive.](#)

dvě dcery a syna, Z druhého manželství s Františkou Příchovskou z Příchovic přišlo na svět šest dcer a tři synové.²⁸

Vzdálený strýc Humprecht Jan Černín musel v roce 1687 odkoupit chudenické panství, aby ho udržel ve vlastnictví svého rodu, jelikož František Maxmilián nejspíše převzal zadlužené statky. Františkovi potomci přišli v následujících letech i o švihovské panství, které museli prodat kvůli vysokým dluhům. Tím ho získala nedrahovická větev Černínů. Chudenická větev Černínů si ze začátku nevedla příliš dobře. Po majetkové stránce se jí příliš nedařilo. Majetek nebyl veliký a uživit z něj rozrůstající rodinu nebylo jednoduché. Určitého společenského úspěchu se chudenické větvi Černínů podařilo dosáhnout až tehdy, když Františkovi synové Jan Václav, Josef Antonín Rudolf a Děpolt Martin byli dne 4. srpna 1699 císařem Leopoldem I. povýšeni do hraběcího stavu. Chudenické větvi byl ponechán původní erb Černínů beze změny, na rozdíl od nedrahovické větve, které byl již dříve vylepšen.²⁹

3.1 Erb Černínů z Chudenic

Základem erbu Černínů z Chudenic je štít v zemských barvách, tedy červené, bílé a modré, bez figur. Erb prodělal řadu změn a lišily se i erby v několika rodových liniích. Společný všem erbům je polcený štít, kdy pravá polovina je červená, levá polovina má čtyři modré pruhy a tři bílé (bílé pruhy podle erbovní pověsti představují tři řeky – Otavu, Vltavu a Úhlavu, které protékají drslavickým územím). Na bílých pruzích jsou iniciály římských císařů Ferdinanda II., Matyáše a Rudolfa II.³⁰ Na helmě s přikryvadly, vpravo malostříbrnými a vlevo červenými bývá, (jsou-li křídla zobrazena otevřená) ozbrojená pravá paže. Ta je v lokti ohnutá a pozvednutá k úderu. Ruka drží tureckou šavli, která má zlatou rukojeť a zelenou palmovou ratolest mezi otevřenými orlími křídly.³¹

Jen chudenická větev nikdy svůj erb nevylepšila a až do svého vymření, do roku 1816, používala jeho původní podobu – tedy erb bez vloženého srdečního štítku a písmem v pravé polovině erbu.³²

²⁸ [Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopædie obecných vědomostí : Jan Otto : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive.](#)

²⁹ JUŘÍK, Pavel. *Czerninové: nezahyneš ani ohněm, ani mečem*. Praha: Euromedia Group, 2021. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-7274-0, s. 17.

³⁰ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KRÍVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 13.

³¹ JUŘÍK, Pavel. *Czerninové: nezahyneš ani ohněm, ani mečem*. Praha: Euromedia Group, 2021. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-7274-0, s. 14.

³² Archiv Muzea Josefa Dobrovského. Perličky z historie Chudenic, s. 8.

4 Osvícenství

Osvícenství je epocha druhé poloviny 18. století, která patří k velmi významným úsekům evropských i světových dějin. Toto hnutí se odráželo jak v politice, ekonomice, filozofii, tak i ve vědě, kultuře a ve vzdělání. V osvícenských časech se po celé Evropě šířily myšlenky rovnosti, myšlenky lidské svobody a myšlenky občanských práv.³³

V zemích Koruny české je osvícenství spjato s vládou Marie Terezie a poté i s jejími syny Josefem II. a Leopoldem II. Jejich vlády se nesmazatelně zapsaly do našich dějin, a to například reformou Josefa II., kdy v roce 1786 ve všech korunních zemích habsburské monarchie vznikly stavební úřady. Jejich zaměstnanci měli poté při přestavbách dbát o zachování jejich architektonických hodnot.³⁴

Evropská osvícenská filozofie si dávala za cíl najít světské důvody, a to z toho důvodu, aby člověk i nadále dodržoval mravní principy, které vyžadovalo křesťanství.³⁵ Člověka neviděla primárně jako příslušníka sociální třídy. Osvícenství nebylo bojem proti náboženství, ale stalo se bojem proti autoritě církvi.³⁶

V tehdejší době měla velkou zásluhu na šíření osvícenských myšlenek aristokracie. S českými zeměmi byla spojena jména jako například „*kníže Václav Antonín z Kaunitz Rietbergu, spisovatel a filozof hrabě František Antonín Hartig, přírodovědci Jan Nepomuk Mittrowský a František Adam z Waldstein-Wartenbergu, dále pak mecenáši umění a hudby hrabě Jan Rudolf Černín, kníže Josef František z Lobkowitz*“³⁷ a mnoho dalších.

Jak již bylo zmíněno výše, osvícenství lze sledovat i v kultuře. Osvícenská šlechtická kultura prošla během 18. století nemalou proměnou. Šlechtici v 18. století strávili velkou část svého života čtením a psaním, a to především z povinnosti pro práci, jelikož jako vrchnost a hospodáři svých panství museli číst desítky až stovky stránek nejrůznějších zpráv, plánů a účtů. Psaní se projevilo především ve společenském životě, kdy šlechtici psali dopisy svým příbuzným. Muži dokonce organizovali „*vážně míněné akademie*,“ v nichž četli nejrůznější

³³ CERMAN Ivo, Šlechtická kultura v 18. století. Filozofové, mystici, politici. Praha 2011. ISBN: 978-80-7422-070-8, s. 19.

³⁴ KONEČNÝ, Michal a Ivo CERMAN. *Tváře osvícenství*. Kroměříž: Národní památkový ústav, 2021. ISBN 978-80-907400-8-2, s. 6.

³⁵ Tamtéž, s. 12.

³⁶ CERMAN Ivo, Šlechtická kultura v 18. století. Filozofové, mystici, politici. Praha 2011. ISBN: 978-80-7422-070-8, s. 21.

³⁷ KONEČNÝ, Michal a Ivo CERMAN. *Tváře osvícenství*. Kroměříž: Národní památkový ústav, 2021. ISBN 978-80-907400-8-2, s. 6.

literaturu z oborů jako je historie, právo nebo hospodaření, a to s jediným cílem – profesního zdokonalení se.³⁸

Osvícenská šlechta nám zanechala svůj odkaz i ve veřejném prostoru, a to ve formě krajinných parků. Výzdoba parků v 18. století se často vyjadřovala k aktuálním událostem, například k bitvám, k vojevůdcům, vědcům nebo panovníkům. Od poloviny 18. století lze pozorovat přechod od symetrických parků k parkům přírodním. Někde se tento přechod udál postupně, například v parku v Čimelicích nebo v zámku Červený Dvůr.³⁹

Osvícenskou dobu můžeme dále zaznamenat na zámcích Rájec nad Svitavou, Vranov nad Dyjí, Kozel, kde si můžeme prohlédnout jejich portréty, interiérový design nebo například jejich nejrůznější osobní předměty.⁴⁰

5 Hrabata Černínů z Chudenic v 18. století

Potomci Děpolda (1630–1660) a jeho manželky Markéty Ludmily Lapáčkové ze Rzávého patřili mezi osobnosti černínského rodu, kteří jsou spjatí s chudenickou větví v 18. století. Syn Jan Heřman († 1707), Jan Václav a Jindřich. Jan Heřman společně se svojí manželkou Alžbětou Salomenou Černínovou z Chudenic zplodili dcery Annu Veroniku a Majdalénu Justinu a syna Františka Maxmiliána Otu. Maxmilián byl za svůj život ženat celkem dvakrát. První manželkou byla Kateřina Černínová z Chudenic a druhou manželkou se stala Eva Františka Příchovská z Příchovic. Z těchto manželství měl Ota Maxmilián pět potomků, jednu dceru Marii Barboru a čtyři syny. Prvorozeným synem byl Jakub, který záhy po narození zemřel. Druhým synem byl Josef Rudolf, který se za svého života stal plukovníkem v císařském vojsku. Třetím narozeným synem byl Děpolt Martin Protiva, který se roku 1746 stal generálním strážmistrem. Posledním potomkem byl syn Jan Václav Černín z Chudenic. Jan Václav byl členem apelační rady a pražským hejtmanem. Za svého života byl v manželském svazku dvakrát. Poprvé s Marií Terezií Alžbětou, hraběnkou z Morzinů a podruhé s Marií Terezií, svobodnou paní z Knoringen. Z obou manželství měl celkem osm potomků, šest dcer a dva syny. První ze synů, jimž byl František Josef, záhy zemřel. Druhorozeným synem byl Heřman Jakub, jemuž se práce bude více věnovat v podkapitole 5.1.⁴¹

³⁸ KONEČNÝ, Michal a Ivo CERMAN. *Tváře osvícenství*. Kroměříž: Národní památkový ústav, 2021. ISBN 978-80-907400-8-2, s. 51.

³⁹ Tamtéž, s. 61.

⁴⁰ CERMAN Ivo, *Šlechtická kultura v 18. století. Filozofové, mystici, politici*. Praha 2011. ISBN: 978-80-7422-070-8,cs. 21.

⁴¹ [Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopædie obecných vědomostí : Jan Otto : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive.](#)

5.1 Heřman Jakub (1706–1784)

Heřman Jakub se narodil 1. 2. 1706 na Švihově. „*Dle křestních jmen lze usuzovat, že kmotrem při křtu mu byl Heřman Jakub Černín*“, který se narodil 1659. Kmotr Heřman pocházel z nedrahovické větve. Byl hlavou celého černínského rodu a nejvyšším purkrabím Království českého. Zda byl kmotrem opravdu Heřman z nedrahovické větve nelze s jistotou tvrdit, jelikož matriční záznamy matriky farnosti Švihov se pro sledované období bohužel nedochovaly.⁴²

Za působení Heřmana Jakuba Černína z Chudenic byl ve Štáhlavech zřízen ševcovský cech, jehož privilegia Heřman potvrdil v roce 1769 prostřednictvím listiny, která je nyní uložena ve fondu Cechů, konkrétně ve Státním okresním archivu Plzeň-jih v Blovicích.⁴³

Heřman Jakub Černín z Chudenic zastával funkci císařského tajného rady a komořího a byl členem rady apelačního soudu. Jeho domovem se stal Černínský palác postavený na Hradčanech, který byl jinak ve vlastnictví nedrahovické větve rodu Černínů. Sám však dlouhá léta neměl ve vlastnictví žádný zemskodeskový majetek. Změna nastala až v roce 1739, kdy prostřednictvím odkazu Františka Antonína, hraběte Černína z Chudenic, pocházejícího z nedrahovické větve, získal panství ve Štáhlavech a Nebílovech. Antonie Josefa Černínová von Kuenburg, matka Heřmana Jakuba Černína, v letech 1710–1715 tato panství pro syna zakoupila.⁴⁴

Hrabě byl ženatý celkem dvakrát. Jeho první manželka byla Marie Ernestina, která byla dcerou Františka Leopolda, hraběte ze Šternberka a Marie Anny von und zu Schwarzenberg.⁴⁵ Heřman Jakub a Marie Ernestina měli svatbu v katedrále sv. Víta na Pražském hradě ve dne 9. 5. 1740. Oddávajícím byl Jan Křtitel Frik, děkan kolegiátní kapituly ve Staré Boleslavi.⁴⁶ S největší pravděpodobností nechal Heřman ve stejném roce při příležitosti a také na paměť svého sňatku s první manželkou zhotovit „*sloup se sochou sv. Jana Nepomuckého a aliančním černínsko-šternberským znakem na podstavci*. Zmíněný sloup se nacházel na štáhlavsko-nebílovském panství poblíž Losiné.⁴⁷

⁴² NA, Sběrka genealogická Dobřenského, inv. č. 175.

⁴³ [Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chválenice \(chvalenice.cz\)](http://chvalenice.cz).

⁴⁴ ROŽMBERSKÝ, Petr, Milan FIALA a Veronika MACHOVÁ. *Zámek a tvrz Nebílovy*. Plzeň: Petr Mikota, 2002. Zapomenuté hrady, tvrze a místa (Petr Mikota). ISBN 80-86596-04-4, s. 25.

⁴⁵ Erzdiözese Wien, Pfarre 01., St. Stephan, Taufbuch, sign. 01-058, fol. 336r. [online]. Dostupné z <matricula.info>.

⁴⁶ AHMP, Sběrka matrik, sign. VÍT O3, pag. 184. [online]. Dostupné z <[http://Archivní katalog \(ahmp.cz\)](http://Archivní katalog (ahmp.cz))>.

⁴⁷ [Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chválenice \(chvalenice.cz\)](http://chvalenice.cz).

Heřman společně se svojí první manželkou zplodil pět dětí. Prvním potomkem byla dcera Marie Josefa Františka Prokopia Leonarda Anselma Christiana, druhou dcerou byla Marie Anna Johanna Josefa Prokopia Alexandra Walburga Františka, třetím potomkem byla opět dívka, a to Marie Antonie Josefa Prokopia Františka Alexandra, čtvrtým narozeným dítětem byl chlapec Vojtěch Prokop Václav Kašpar Melichar Baltazar Heřman Adam a posledním potomkem byl syn Prokop Jan Křtitel František de Paula Kašpar Adam Karel Ignác Alexander de Sauli Fidelis.⁴⁸

Všechny výše zmíněné děti přišly na svět v Praze a byly pokřtěny v katedrále sv. Víta. V dubnu 1743 zemřela druhorozená dcera Marie Anna Johanna Josefa Prokopia Alexandra Walburga Františka. Její tělo bylo pochováno v černínské hrobce v kapli sv. Zikmunda ve Svatovítské katedrále. O tři roky později zemřela i Heřmanovo manželka Marie Ernestia Černínová, jejíž příčinou úmrtí bylo oslabení organismu po porodu pátého potomka. Marie Ernestia je rovněž pohřbena v černínské hrobce v kapli sv. Zikmunda.⁴⁹

Druhou manželkou Heřmana Jakuba Černína se stala Marie Barbara, s níž se oženil 1. 7. 1747. Toto manželství však žádného potomka nepřineslo. Památkou na toto manželství je alianční znak černínsko-schaffgotschovský umístěný na průčelí kostela sv. Vojtěcha ve Štáhlavech, který nechali roku 1762 Heřman a Marie pozměnit.⁵⁰

Dne 14. 11. 1785 zemřel sedmdesáti devíti letý hrabě Heřman Jakub Černín z Chudenic, nejspíše na Nebílovech. Jeho tělo bylo pohřbeno o dva dny později, tedy 16. 11., do hrobky, která se nachází ve farním kostele sv. Martina ve Chválenicích, o jejíž vrcholně barokní přestavbu se zasloužil sám Heřman. Ve chválenické kronice si můžeme přečíst nápis, který se nachází na cínové tabulce, jež je připevněna na rakvi hraběte Černína. Nápis: „*Quiescit hic Excellentissimus D. D. Hermanus S. R. Im. Comes Czernin de Chudenitz, Dominus Dominorum Stiahlau, Plsenetz, Radina, Nebilau et Kotzenitz S. C. Regiae Majestatis Camerarius et Consiliarius. Qui Religions fervore et Patria amore transfuso in filium haeredem ex Illustrissima D. D. Ernestina e S. R. I. Comitibus de Strenberg prima conjuge prognatum Illustrissimum D. D. Adalbertum S. R. I. Comitem Czernin de Chudenitz S. C. M. Camerarium et Regiarum Appellationum Consiliarium actualem Nec non in filiam Illustrissimam D. D. Antoniam Illustrissimo D. D. Francisco Antonio S. R. I. Comiti de Fours S. R. Majestatis*

⁴⁸ AHMP, Sbírka matrik, sign. VÍT N5, pag. 504, 515, 538, 555, 565, sign. VÍT N2Z1, pag. 312. [online]. Dostupné z <[http://Archivní katalog \(ahmp.cz\)](http://Archivní katalog (ahmp.cz))>.

⁴⁹ AHMP, Sbírka matrik, sign. VÍT N2Z1, pag. 330. [online]. Dostupné z <[http://Archivní katalog \(ahmp.cz\)](http://Archivní katalog (ahmp.cz))>.

⁵⁰ [Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chválenice \(chvalenice.cz\)](http://www.chvalenice.cz).

Cammérario actuali matrimonio junctam Spiritium Deo reddidit Anno 1784. 14. Novembris; aetatis 79. Repositus a moerente conjuge Secunda Excellentissima D. D. Barbara ex Illustrissima Prosapia S. R. I. Comitum de Schaffkotsch. “ Doslovný překlad nápisu zní: „Zde odpočívá nejvznešenější pán, pan Heřman říšský hrabě Černín z Chudenic, pán na Štáhlavech, Plzenci, Radyni, Nebílovech a Chocenicích císařsko-královský komoří a rada, který byl horlivý v náboženském životě a miloval vlast. Svou duši odevzdal Bohu roku 1784, 14. listopadu ve věku 79 let, zanechav jako dědice syna, narozeného v prvním manželství s nejjasnější paní, paní Ernestinou říšskou hraběnkou ze Šternberka, nejjasnějšího pána, pana Vojtěcha říšského hraběte Černína z Chudenic, císařského komořího a skutečného radu královského apelačního soudu a dceru, nejjasnější paní, paní Antonii, provdanou za nejjasnějšího pána, pana Franze Antona říšského hraběte Des Fours, skutečného císařského komořího. Pochován od zarmoucené druhé manželky paní paní Barbary, z nejjasnějšího rodu říšských hrabat von Schaffgotsch.“⁵¹

Marie Barbara zemřela dne 11. 11. 1789 v Praze na Malé Straně ve věku 85 let. Manžela přežila o šest let.⁵² Její tělo bylo převezeno na slezské panství Schaffgotschů Warmbrunn. Ve Štáhlavech a v kostele sv. Tomáše na Malé Straně se za zemřelou Marii sloužily zádušní mše.⁵³

Děti, pocházející z Jakubova prvního manželství, se dospělosti dožily pouze dvě, a to druhorozená dcera Marie Antonie a čtvrtý potomek Vojtěch Prokop. Marie Antonie se dne 25. 8. 1767 provdala v poutním chrámu Nanebevzetí Panny Marie ve Staré Boleslavi. Manželem se jí stal Franz Anton, hrabě Des Fours de Mont et d'Athienville, jenž byl majitelem panství Malý Rohozec u Turnova a Jílové u Jablonce nad Nisou. Za svědky jim byli Mariin bratr Vojtěch, hrabě Černín a nevlastní matka Marie Barbara Schaffgotschová. Marie porodila čtyři potomky, a to tři dcery a jednoho syna.⁵⁴

Marie Antonie zemřela dne 16. 11. 1805 v Desfoursovském paláci v Hyberské ulici na Novém Městě pražském.⁵⁵ Její mrtvé tělo bylo převezeno na panství Hrubý Rohozec. Následně bylo vystaveno v tamější zámecké kapli. Poslední rozloučení s Marií se konalo dne 21. 11. v nedalekých Jenišovicích. Pohřbu se zúčastnilo hojné množství duchovenstva i lidu.⁵⁶

⁵¹ SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, fond Farní úřad Chválenice, inv. č. 2, pag. 2–3. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

⁵² AHMP, Sběrka matrik, sign. TO Z3a, pag. 27. [online]. Dostupné z <[http://Archivní katalog \(ahmp.cz\)](http://Archivní katalog (ahmp.cz))>.

⁵³ ANM, Sběrka genealogická, sign. CH4: Černín z Chudenic-d.

⁵⁴ SOA v Praze, Sběrka matrik, sign. Stará Boleslav 02, fol. 169v.

⁵⁵ AHMP, Sběrka matrik, sign. JCH Z13, pag. 532.

⁵⁶ SOA v Litoměřicích, Sběrka matrik, sign. Jenišovice L 55/31, fol. 446v.

5.2 Jan Vojtěch Černín z Chudenic (1746–1816)

Jan Vojtěch Černín z Chudenic, celým jménem Jan Vojtěch Prokop Václav Kašpar Melichar Baltazar Heřman Adam Černín z Chudenic, byl druhým a zároveň posledním potomkem Heřmana Jakuba Černína z Chudenic. Přesný datum narození nelze určit, jelikož matrika ve svých spisech uvádí jen datum křtu, který se konal 4. 1. 1746. Křest probíhal v den narození dítěte, nebo několik dní po narození. Pravidlem bývalo, že se křest konal do tří dnů po narození a představoval důležitou církevní svátost, kterou dítě vstupovalo do křesťanského společenství. Jména, jimiž byl Jan Vojtěch Černín z Chudenic při křtu pojmenován, dokládají úctu rodiny k českým zemským patronům, konkrétně k svatému Vojtěchovi, svatému Prokopovi a k svatému Václavovi. Tato jména se uplatňovala i na členech rodu hlavní černínské větve. Jména Kašpar, Melichar a Baltazar reflektovala skutečnost, že Vojtěch byl pokřtěn dny před svátkem Tří králů, který připadá na 6. ledna. Jméno Heřman bylo převzato po otci dítěte. V některých zdrojích se uvádí jako Jan Vojtěch, naopak ve zdrojích, která jsou chronologicky bližší době jeho života je uváděn pouze jen jako Vojtěch.⁵⁷

Hrabě Jan Vojtěch Černín byl členem rady apelačního soudu, císařským komořím a tajným radou. V roce 1790, kdy zemřel hrabě Johann Karl Sporck, se Vojtěch stal nejvyšším lovčím Království českého.⁵⁸ Tento úřad se ustanovoval již od konce 12. století a náležel ke dvorským úřadům, jelikož jeho náplní byla především služba panovníkovi. Funkcí nejvyššího lovčího bylo, aby se v královských lesích nacházel dostatek zvěře, která byla vhodná pro lov. Další jeho důležitou úlohou bylo organizování honů pro panovníka a jeho doprovod. Hony se v této době staly nejoblíbenější zábavou korunovaných hlav a šlechty.⁵⁹

Vojtěch po svém otci zdědil panství ve Štáhlavech, v Nebílovech a v Chocenicích. Od roku 1813 vlastnil titul „*pán na Štáhlavech, Veselí, Plzenci, Radyni, Nebílovech a Chocenicích.*“ Dále byl vlastníkem majetku v Rakousku, konkrétně hornorakouského Puchbergu. Toto koupil v roce 1802 a k němu držel ještě dům v nedalekém městě Wels. V roce 1809 získal panství Donaudorf, které se nacházelo na pravém břehu Dunaje u Ybbsu v Dolních Rakousích. Majitelem panství byl až do své smrti. V neposlední řadě vlastnil také dům v Praze.⁶⁰

⁵⁷ [Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chvalenice \(chvalenice.cz\)](http://www.chvalenice.cz).

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Rakovnický historický sborník. Rakovník: Státní okresní archiv Rakovník, 2000. ISSN 1213-5879.

⁶⁰ [Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chvalenice \(chvalenice.cz\)](http://www.chvalenice.cz).

Nemalou pozornost věnoval panství ve Štáhlavech, kde si v letech 1784–1789 v místních lesích nechal postavit lovecký zámek, který nese název Kozel. Tento zámek patřil k jeho nejoblíbenějším sídlům. Dále nechal poblíž Štáhlav zhotovit v roce 1811 kapli s rodinnou hrobkou a následující rok zde nechal zřídit samostatnou faru.⁶¹

Nutno vzpomenout také na Nebílovy, kde nechal opravit a následně pomocí maleb vyzdobit zámek, který rovněž často využíval k pobytům a k trávení svého volného času. Ve Chválenicích, které náležely k nebílovskému panství, dal v roce 1806 vystavět novou farní budovu.⁶² Čas trávil ale i ve svých sídlech v Rakousku, například v létě v roce 1805 pobýval ve svém domě ve Walesu.⁶³

Vojtěch Jan Černín z Chudenic byl v průběhu svého života dvakrát ženatý. Jeho první manželka byla Maria Josepha, která byla dcerou Josepha Johanna Antona, hraběte von Thun und Hohentein, majorátního pána na Klášterci nad Ohří, Děčíně a Benešově nad Ploučnicí a Marie Christiany, hraběnky von Hohenzollern-Hechingen. Maria se narodila začátkem roku 1746 v Thunovském paláci na Malé Straně v Praze a pokřtěna byla koncem ledna v chrámu sv. Mikuláše.⁶⁴ Dne 7. 8. 1771 byl Vojtěch s Marií oddáni v zámecké kapli v Děčíně místním děkanem. Vojtěch, jakožto manžel, je v matrice uveden jako Vojtěch Prokop Jan Nepomuk, což je jeden z mála dokladů, že měl též jméno Jan. S největší pravděpodobností toto jméno získal až při biřmování.⁶⁵

Manželský svazek Vojtěcha Černína a Marie Josephy Thun-Hohensteinové nebyl obdařen potomstvem.⁶⁶

Maria Josepha zemřela v 64 letech dne 7. 6. 1810 v domě na Malé Straně v Praze. Matrika uvádí, že příčinou úmrtí byla vodnatelnost, která byla způsobená důsledkem cirhózy jater. Po smrti bylo tělo uloženo ve Chválenicích, v kryptě farního kostela sv. Martina. V předešlých letech byl do krypty pohřben Mariin tchán Heřman Jakub Černín.⁶⁷ Její ostatky ve Chválenicích však dlouho nepobyly, protože roku 1811 je nechal převést ovdovělý hrabě

⁶¹ SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, fond Farní úřad Chválenice, inv. č. 2, pag. 5. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

⁶² Tamtéž.

⁶³ [Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chválenice \(chvalenice.cz\)](#).

⁶⁴ AHMP, Sběrka matrik, sign. MIK N8, fol. 117r. [online]. Dostupné z <[Archivní katalog \(ahmp.cz\)](#)>.

⁶⁵ SOA v Litoměřicích, Sběrka matrik, sign. Děčín 28/14, pag. 42.

⁶⁶ [Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chválenice \(chvalenice.cz\)](#).

⁶⁷ SOA v Plzni, Sběrka matrik, sign. Chválenice 15, fol. 18r, 20r, sign. Plzeň 036, pag. 246. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

Jan Vojtěch Černín z Chudenic do rodinné hrobky, která byla tou dobou nově postavena ve Štáhlavech.⁶⁸

„I přes nešťastnou událost, kdy Vojtěchovi zemřela první žena, na manželský život nerezignoval. Nejspíše zde byla obrovská touha po potomkovi.“ Ve svých 66 letech, dne 6. 8. 1812, se podruhé oženil ve farním chrámu sv. Krve ve Štýrském Hradci s baronkou Marií Eleonorou von Hackelberg-Landau. Ale ani druhé manželství, ve kterém manželé strávili necelé čtyři roky společného života, nebylo obdařeno potomkem. Marie Eleonora, která byla o 40 let mladší, Vojtěcha přežila o mnoho let.⁶⁹ Hrabě Vojtěch Černín z Chudenic zemřel dne 2. 6. 1816 v nedožitých 72 letech na svém zámku ve Štáhlavech. Matrika uvádí, že příčinou úmrtí byl nejspíše plicní absces.⁷⁰ Tělo bylo uloženo opět do rodinné hrobky ve Štáhlavech po boku těla první manželky Marie Josephy von Thun und Hohenstein. Zádušní obřad se nejprve konal v kostele Panny Marie Sněžné na Novém Městě pražském a následující dny, 7. a 8. 6., se konal ve štáhlavském farním kostele.⁷¹

Marie Eleonora se po smrti Vojtěcha již nikdy nevdala. Od roku 1837 pobývala v Praze na Novém Městě, kde i zemřela.⁷² Do rodinné hrobky ve Štáhlavech však pohřbená nebyla, její tělo bylo uloženo na Malostranském hřbitově v Košířích. Zádušní mše proběhla čtyři dny po úmrtí, tedy 3. 7. 1858, v kostele sv. Jiljí na Novém Městě pražském.⁷³

V roce 1816, kdy zemřel hrabě Vojtěch Černín z Chudenic, jakožto poslední panovník chudenicke větve, vymřela chudeniccko-švihovská větev černínského rodu. Majetek, který náležel zmíněné větvi, především panství ve Štáhlavech, Nebílovech a v Chocenicích, přešlo odkazem Vojtěch Černína na jeho prasynovce Kristiána Vincenta Arnošta, hraběte z Waldstein-Wartenbergu.⁷⁴

⁶⁸ SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, fond Farní úřad Chválenice, inv. č. 2, pag. 5. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

⁶⁹ Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chválenice ([chvalenice.cz](#)).

⁷⁰ SOA v Plzni, Sběrka matrik, sign. Štáhlavy 06, pag. 7. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

⁷¹ ANM, Sběrka genealogická, sign. CH4: Černín z Chudenic-d.

⁷² AHMP, fond MHMP I., Referát IV. popisní, Soupis pražského obyvatelstva 1830–1910 (1920), poř. č. 154, krabice č. 39. [online]. Dostupné z <[Archivní katalog \(ahmp.cz\)](#)>.

⁷³ ANM, Sběrka genealogická, sign. CH4: Černín z Chudenic-d.

⁷⁴ SOA v Plzni, Sběrka matrik, sign. Starý Plzenec 16, pag. 307–308. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

6 Stavební aktivita černínského rodu v Chudenicích

6.1 Farní kostel sv. Jana Křtitele

Druhou nejstarší památkou Chudenic je farní kostel sv. Jana Křtitele. Kostel byl založen Drslavem Černínem z Chudenic, který byl bratrem Černína a Břetislava z Chudenic, v roce 1200. Toto dokládá dosud zachovaný nápis ve starobylých freskách na skruži presbytáře, který pochází z roku 1650.⁷⁵ Jelikož první dochovaná písemná zmínka o Chudenicích pochází z roku 1291 lze předpokládat, že počátky stavby se shodují se vznikem sídla rodu Černínů.⁷⁶

V první polovině 16. století došlo k renesančnímu rozšíření, kdy byla přistavěna významná sakristie, a v roce 1660 byla přistavěna věž se zvonící. Věž v pozdějším období získala podobu, kterou lze spatřit i dnes - tedy podobu cibulovité bání. V roce 1810 došlo k výstavbě kobky před sakristií a ke stavbě oratoře nacházející se na jižní straně. Koncem 19. století došlo k výměně kamenné dlažby, která byla nahrazena „*litým teracem od italských řemeslníků a dřevěná šindelová krytina byla nahrazena pálenou taškovou.*“ V roce 1912 dochází k přestavbě interiéru, kdy dochází k obnově chóru a osazují se nové varhany. Poslední oprava vnitřních prostor kostela byla provedena roku 1983, kdy bylo nainstalováno nové elektrické osvětlení.⁷⁷

Ke změnám došlo i v okolí kostela. Na místě, které bylo tehdy vymezené kamennou zdí, se do konce 18. století stále pohřbívalo. Hřbitov v centru sídla byl zrušen josefínským dekretem a nový hřbitov byl zřízen při barokní kapli sv. Anny pod Žďár jihozápadně od centra.⁷⁸

Existence faráře chudenického kostela, jehož jméno neznáme, je poprvé doložena roku 1355. Roku 1358 byl chudenickým duchovním správcem Jakub, jehož zástupcem, neboli vikářem byl kněz Václav z Janovic. Po Jakubově smrti instalovali Černínové na faru kněze Sezemu z Chudenic. Vikář Václav roku 1369 na svoji funkci rezignoval a byl nahrazen klerikem Janem ze Stříbra. Po Sezemově smrti roku 1378 funkci faráře převzal Přibík Pulkava z Radenína, který byl rektorem školy u sv. Jiljí v Praze. Z následujících 150 let se informace o farářích v Chudenicích nezachovaly. Od 17. až po celé 20. století se faráři velmi rychle střídali.⁷⁹

⁷⁵ ROUBAL, Adolf. *Obrázky ze starých Chudenic*. V Praze: Spolek Psohlavci, 1948. Knižnice Chodska a Pošumaví, s. 10.

⁷⁶ Kubec, V.: Kostel sv. Jana Křtitele. In: Chudenic: Archeologie, dějiny, a současnost. Praha 1992, s. 84.

⁷⁷ Tamtéž, s. 84.

⁷⁸ Tamtéž, s. 84.

⁷⁹ TUMA David, Pozdně barokní fara v Chudenicích. In: Dějiny staveb 2013, s. 84–85.

Kostel sv. Jana křtitele je „jednoduchá stavba s hranolovou věží v západním průčelí, pětibokým presbytářem na východní straně a se sakristií a předsíní na severní straně. Podvěžní vstupní prostor je sklenut křížovou hřebínkovou klenbou, vstupní portál je hrotitý s profilovaným ostěním. Loď je plochohřbítková, presbytář je sklenut křížovou žebrovou klenbou na kružbových konzolách s maskarony. Z osmi odlišných plasticky zpracovaných konzol mají tři podobu lidské hlavy. Hrotitá okna jsou zakončena kružbami doplněnými v 19. století. Při jižní straně presbytáře je oratoř s vnějším vstupem pro samostatný přístup panovníka a jeho rodiny. Při severní stěně směrem k zámeckému pivovaru byla jako první přistavěna ke gotickému chrámu sakristie sklenutá valenou klenbou.“⁸⁰

Jednotlivé prvky výzdoby, které se nachází uvnitř kostela, jsou dokladem jednotlivých období jeho historie. V nejstarší části dominuje triumfální kamenný oblouk obohacený o gotické nástěnné malby, které pochází ze 14. až 15. století. Na víceméně celé ploše oblouku se nachází figurální malby umístěné v okrouhlých polích, kde jsou zobrazeny postavy žen, nejspíše světic, a muži ve zbroji - předci Černínského rodu. Na severní stěně kostela se nalézá nápis s fragmentem testamentu Heřmana Černína z Chudenic z roku 1650, který byl porizený na památku budoucím generacím: „Co se pak kostela našeho v Chudenicích dotýče, kterýž statek v rodu našem bez přerušení přes šest let stálo. Jsouce tu vymalováno, jak zakladatel prvý téhož chrámu Páně nový erb v rukou drží, kteréhož nyní užíváme opustivše toho času pro jakoukoliv příčinu erbu lva, tak také Protiva strýc a předek náš, biskup klatovský a sestra jeho sv. Anna Amabilia, jenž vždycky za rod náš katolický při pánu Bohu všemohoucím orodují, vymalování jsou, nařizují, aby každý můj následník na to pozor dal, aby v témž kostele Chudenickém pod žádným způsobem starých malování a psaných věcí tam jsouc neobnovovali, tím méně je rušili, nýbrž ve své podstatě a starožitné památce zanechali.“⁸¹

Obdélníkový rákosový strop lodi je pokryt freskou od autora Václava Kaplánka z Domažlic. Tato malba pochází z roku 1759 a zobrazuje výjevy ze života sv. Jana Křtitele. Při severní stěně stojí před pozadím freskové iluzivní malby dřevěné sousoší Kalvárie, které pochází též z roku 1759. Od stejného sochaře se ve vstupním prostoru nachází polychromovaná plastika sv. Jana Nepomuckého.⁸²

Hlavní oltář, který byl původně zavírací, je pseudogotický a zlacený. V roce 1871 došlo k jeho zhotovení podle návrhu, jenž navrhl pražský malíř Bedřich Wachsman. Návrhy bočních

⁸⁰ Kubec, V.: Kostel sv. Jana Křtitele. In: Chudenic: Archeologie, dějiny, a současnost. Praha 1992, s. 84.

⁸¹ Tamtéž, s. 85.

⁸² Tamtéž, s. 85.

oltářů, které v roce 1888 nahradily ztrouchnivělé a zničené oltáře barokní, pochází taktéž od zmíněného malíře. Vyřezávání oltářů se poté ujal řezbář J. Krejčík z Prahy. O rok později byla nainstalována malovaná okna, na kterých se uplatnil novogotický styl Bedřicha Wachsmanna. Ze zařízení kostela je velmi zajímavá kamenná křtitelnice, která pochází ze 17. století. Tato křtitelnice je ve tvaru „*ryhované polokoule na kuželovitém dřívku*.“⁸³

Nejvýznamnější památku kostela představuje původní „*pozdně gotická třídlílná archa s predelou*.“ Toto dílo si nechal objednat královský hodnostář Vilém Černín z Chudenic a jeho bratr Jan Černín z Chudenic u pražského malíře Šimona Lába, který byl domácí umělec Černínů.⁸⁴

Součástí výzdoby chrámu v minulosti byly štíty, prapory a korouhve, z nich se bohužel zachovalo pouze několik kusů. Po stěnách kostela jsou rozmístěné náhrobní desky s reliéfy a zčásti setřenými texty. V průběhu opravy dlažby byl vyndán pískovcový kámen Humprechta Černína z Chudenic z roku 1601 a následně byl umístěn ve stěně presbytáři. Jeho původní umístění bylo mezi postranními oltáři. Vstup do hrobky patřící rodu Černínů byl zazděn a byla na něj položena nová dlažba. Součástí farního kostela sv. Jana Křtitele v Chudenicích jsou v neposlední řadě dva ze tří dochovaných kostelních zvonů, které stále oznamují místním obyvatelům běh času, kdy nejstarší byl vyroben již v 15. století.⁸⁵

6.1.1 Pozdně barokní fara v Chudenicích

Pozdně barokní fara čp. 2 v Chudenicích, která náležela k farnímu kostelu, pochází z poloviny 18. století. Půdorysným i objemovým řešením je tato fara raným zástupcem staveb, které se objevují v Čechách v 2. polovině 17. století a v 18. století, jejichž symetrická obytná dispozice vzdáleně vychází z renesanční italské vily.⁸⁶

6.1.1.1 Rozbor stavby

„*Jedná se o samostatně stojící, obdélnou, jednopatrovou zděnou stavbu s mansardovou střechou krytou eternitovými šablonami. Ve střeše se nacházejí tři komíny pokryté rovněž eternitem. Dispozice objektu je trojtraktová. Hlavní vstup vede do chodby ve středním traktu, ve kterém je situováno schodiště propojující navzájem přízemí, patro a půdu. Hlavní, jihovýchodní, průčelí fary se otevírá směrem na Mírové náměstí. Sedmiosé souměrné hlavní průčelí je děleno jednoduchou průběžnou patrovou římsou. Vstup je situován v ose průčelí, je*

⁸³ Kubec, V.: Kostel sv. Jana Křtitele. In: Chudenic: Archeologie, dějiny, a současnost. Praha 1992, s. 85.

⁸⁴ Tamtéž, s. 85.

⁸⁵ Kubec, V.: Kostel sv. Jana Křtitele. In: Chudenic: Archeologie, dějiny, a současnost. Praha 1992, s. 87.

⁸⁶ ŠKABRADA, Jiří. *Lidové stavby: architektura českého venkova*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-082-5, s. 44-45.

orámován portálem s uchy. Průčelí je rozbarveno ve dvou odstínech (plocha a šambrány bíle, iluzivní pilastry a obdélné orámování oken je zbarveno do červenofialové. Stávající úprava fasád pochází z 2. poloviny 2é. století. Fasáda je dále členěna profilovanou korunní římsou a soklem. Stejně členění i barevné pojetí nese i severovýchodní fasáda fary. Na západním a severním nároží severozápadního průčelí jsou dochovány zbytky staršího členění s korunní a pásovou římsou a předsazeným soklem, nároží jsou zdobena pilastry, okna jsou bez šambrán. Omítka je na tomto průčelí zachovaná fragmentárně. Okna v přízemí jsou lemovaná šambránou s uchy. Okna v patře jsou rovněž lemovaná šambránou s uchy, a navíc obsahují obdélnou parapetní výplň, barevně odlišenou. Totožné členění fasád se nachází na jihozápadním průčelí, které je tříosé.⁸⁷

Budova fary je podsklepena. Sklepy se nacházejí pod severovýchodní dispozicí objektu. Vstup do sklepních prostor je situován z příčné průchozí chodby, vedle schodiště propojujícího přízemí s patrem a půdou. Podzemní prostory fary se skládají ze dvou sklepních místností. Sklepní prostora přístupná přímo schodištěm je zastropena valenou klenbou. Schody jsou zděné z cihel, kladených nastojato do malty. Druhá sklepní prostora má valenou klenbu, směrem od silnice je prostor částečně osvětlen zkoseným výklenkem s obdélným otvorem těsně nad úrovní terénu. Polovinu sklepní prostory pokrývá cihelná dlažba (cihly pokládány naplocho), druhá polovina je vyložena starší valounovou dlažbou.⁸⁸

Podoba i poloha středověké fary v Chudenicích zůstávají zatím neznámé. Ze zápisků kroniky města Chudenice se lze dozvědět, že farní budova v roce 1660 vyhořela, a na jejím místě byla postavena nová nízká dřevěná stavba.⁸⁹ Nová farní budova byla, podle záznamů z chudenické farní kroniky, postavena v roce 1738, kdy na postu faráře působil Ondřej Antonín Stella. Budova nové fary představuje barokní novostavbu, která nenavazuje podle dosavadního poznání na žádný starší objekt. Stávající objekty hospodářského charakteru vznikly s největší pravděpodobností až v průběhu 19. století. Původní funkční uspořádání jednotlivých místností není dosud známo. Symetrická dispozice farní budovy je v obou podlažích, i přes provedené mladší úpravy, dobře rozeznatelná. „Hlavní komunikační uzly v budově představují chodby. Objekt člení příčná průchozí chodba a chodby podélné rozdílných šířek. Z topných komor těchto chodeb byly v pozdním baroku vytápěny jednotlivé místnosti. V přízemí se nacházel čeledník, dále zde byl pokoj kuchařky a černá kuchyně. Přesné umístění černé kuchyně v rámci

⁸⁷ TUMA David, Pozdně barokní fara v Chudenicích. In: Dějiny staveb 2013, s. 85.

⁸⁸ Tamtéž, s. 85.

⁸⁹ SOKA Klatovy, fond 780 AM Chudenice, inv. č. 8, sign. OK 44 – Regal, K.: Pamětní kniha městečka Chudenice z roku 1927-1928, s. 101.

*dispozice zatím nebylo přesně určeno. Lze se domnívat, že horní patro fary sloužilo potřebám faráře a farního úřadu. Velká místnost při východním nároží byla určena k reprezentačním účelům a zároveň představovala byt faráře s vedlejší místností, sloužící jako ložnice. Dále byl v patře umístěn pokoj kaplana a také hostinská místnost.*⁹⁰

Stavební úpravy v 19. století zásadně pozměnily funkční schéma i dispozici farní budovy. *„Přízemní místnosti jihozápadního i severovýchodního traktu byly v této době přepaženy příčkami a určeny služebnému personálu. Úpravami prošlo celé schodiště mezi přízemím a patrem. V 19. století vznikla rovněž naprostá většina dochovaných klasicistních dveřních a okenních výplní. Ve 20. století byly některé interiéry dále příčkovány. Podélná chodba západního traktu byla v obou podlažích adaptovaná na sociální zařízení. Úpravami prošly i venkovní fasády.*⁹¹

V současné době se, podle Národního památkového ústavu v Plzni, na objektu fary projevuje dlouhodobý nedostatek preventivní údržby.⁹²

6.2 Starý černínský zámek

Starý černínský zámek byl centrem panství, které je v Čechách velkou výjimkou, jelikož nebylo nikdy prodáno, nýbrž bylo děděno, a to pouze v jednom jediném rodu, rodu Černínů.

Jak se můžeme dočíst v nejrůznějších pramenech, počátky nejstaršího panského sídla v Chudenicích nejsou zcela jasné. Stavebníkem zámku byl nejspíše Drslav z Chudenic, který byl zřejmě členem panského stavu. V písemných pramenech ve 14. a 15. století není o tvrzi ani zmínka, existuje až kolem roku 1500.

Nejstarší středověké jádro původní tvrze je součástí vstupního křídla dnešního zámku, které je zároveň nejrozsáhlejší z celého komplexu. *„Ke vstupnímu křídlu se napojuje severní pravé křídlo a západní křídlo s bývalou baštou. Vlevo se připojuje renesanční křídlo s podružným zadním křídlem staršího původu, vybíhajícím do nádvoří podél hradeb. Hradba pak navazuje na západní křídlo s baštou a spolu se zadním příčným úsekem vymezuje nádvoří zastavěné vzadu skladištními budovami. Na místě zámeckého areálu stávala původně tvrz, která měla ve středověku půdorys čtyřúhelníku vymezeného nárožními baštami. Na východě byla hradba přerušena vstupní věží, vysunutou polovinou svého půdorysu před obvodovou hradbu.“* Do dnešních dnů se tato vstupní věž zachovala pouze částečně. Částečně se dochovala

⁹⁰ TUMA David, Pozdně barokní fara v Chudenicích. In: Dějiny staveb 2013, s. 95.

⁹¹ Tamtéž, s. 96.

⁹² Tamtéž, s. 97.

v konstrukci dispozice přízemí – zachoval se „*vjezdový tesaný portál s ozubem pro zdvižení padacího mostu*“ a zčásti se dochovala i v prvním patře. Z nárožních bašt se zachovala pouze jedna, a to podkovitá bašta na severovýchodním nároží. Počátky této bašty sahají do první třetiny 16. století. Z podoby, ve které dnešní baštu nacházíme, nelze jednoznačně určit její funkci v rámci areálu. Názor, který zastávají historikové je takový, že to byla dělová bašta. Názor autorů stavebně-historického průzkumu je takový, že bašta nemohla mít obrannou funkci, jelikož z ní nebyla možná střelba podél západní hradby, pro jejíž obranu se nárožní bašty stavěly. Další dvě bašty se do dnešních dnů bohužel nedochovaly. Byly zbořeny před rokem 1837. Bašta nacházející se severozápadním směrem byla válcová, naopak bašta postavená jihozápadním směrem byla šestibokého tvaru. V jižní části areálu se zachovaly pozůstatky pozdně gotické tvrze.⁹³

Za Humprechta Černína z Chudenic proběhla výstavba nového paláce, konkrétně došlo k výstavbě levého křídla zdobeného sgrafity na průčelí. Po jeho vzniku následovala ještě další renesanční výstavba, a probíhala dokonce ve dvou etapách. Při těchto úpravách vzniklo křídlo na pravé straně při vstupním průčelí. Ve sklepních prostorách tohoto křídla se nachází renesanční klenby. Dvoupatrový věžovitý palác obdélného půdorysu svým vznikem dodal Chudenicím monumentální ráz. Hlavní stavební činnost byla ukončena již za života Humprechta. Na západní straně zámku se v tomto období nacházelo „*trojramenné schodiště směřující do patra na mělký trakt při baště, kde se nacházela arkáda. Vzadu k hradbě a baště přiléhal mělký trakt, dochovaný patrně jako vnitřní trakt dnešního křídla.*“⁹⁴

Třicetiletá válka způsobila stagnaci na stavebním objektu po velmi dlouhou dobu. Zubožený stav tvrze, která se v období, kdy se dědictví ujal Děpolt Protiva, stala neobyvatelnou, přetrval až do druhé poloviny 18. století. Autorem velké barokně-klasicistní přestavby se stal K. Balling. Přestavba byla započata v roce 1771, kdy bylo zbořeno druhé patro. V roce 1786 došlo k přestavbě vstupního křídla. „*Došlo k prohloubení zadního traktu průjezdu, zadní gotické průčelí bylo strženo, přičemž nové průčelí bylo posunuto přímo do okénka sousedního levého křídla. Prohloubení bylo vyvoláno potřebou nového schodiště, které bylo vyvedeno přímo do prvního patra do předsíně bašty. Navázáním na toto schodiště pak vznikly v patře dva nové zadní trakty včetně stropů a dveřních ostění, dodnes zachovalých. Západní křídlo při baště bylo v přízemí polokruhově zaklenuto arkádami. Pozměněno bylo také křídlo na pravé straně.*“

⁹³ TUMA David, Starý černínský zámek v Chudenicích – nové nálezové situace při obnově západního křídla a bývalé bašty. In: Dějiny staveb 2015, Plzeň, s. 31–33.

⁹⁴ Tamtéž, s. 33–34.

Další stavební úpravy pokračovaly v roce 1899. Patro západního křídla při baště bylo přestavěno a určeno k obytným účelům. Bašta se řadí ke starším částem dnešního zámku. V době, kdy měl zámek ještě pevnostní charakter tvrze, se k ní z obou stran připojovaly hradby. Na jižní straně se do současnosti hradba bohužel nezachovala. Můžeme spatřit pouze její pozůstatek, a to zeď průchodu ze schodiště do sklepa. Naopak na straně západní hradba existuje dodnes. Je připojena k baště v místě, kde se její oblý půdorys mění na přímkový. Křídlo bylo poté přistavěno dodatečně. *„Půdorys navazujícího křídla je dvoutraktový. Severní trakt obsahuje v přízemí rozsáhlejší klenutý prostor polokruhově klenutý valenou cihelnou klenbou s jedinou pětibokou výsečí při vstupu. Tento prostor ve svém zdivu obsahuje patrně jednotraktové křídlo. Přiléhá mu neorganický trakt s několika drobnými prostory. Na západní straně je sklep klenutý segmentově valenou klenbou, směrem k východu následuje původně jednotný, dodatečně příčkami na tři části předělený chodbovitý trakt charakterizovaný mohutnou zdí tloušťky 200 cm na straně do nádvoří. Při koncích je trakt zaklenut polokruhově valenými klenbami na středu plackou opřenu do pasů. Trakt pokračoval původně k východu do prostoru před vstupem do bašty, kde byl oddělen příčkou. Trakt býval původně otevřen do dvora polokruhovou arkádou, která je patrná v zazdívkách na dvorním průčelí i v interiéru. Bašta je v přízemí přístupná průchodem opatřeným dřevěnou zárubní. Strop bašty má klenbu kupovitého charakteru vybudovanou z kamene. Bašta v prvním patře je monumentálním prostorem klenutým obdobně jako v přízemí, avšak podstatně vyšší. Také zde byly střílny dodatečně rozšířeny, Na východní straně najdeme zalomenou niku, která ve své hloubce obsahuje zazděný portál. První patro navazujícího západního křídla má v patře plochostropé interiéry.“*⁹⁵

6.3 Kostel sv. Wolfganga (tzv. Bolfánek)

6.3.1 Života svatého Wolfganga

Svatý Wolfgang přišel na svět kolem roku 924 u Reutlingenu ve Švábsku. Byl synem hraběte z Pfullingen a Gertrudy z Veringen, který Wolfgangovi zajistil vysoké vzdělání. Studium absolvoval v ostrovním klášteře v Reichenau, což byla v té době nejproslulejší škola v Německu. Jako student se na škole seznámil s Jindřichem Babenberským, pozdějším

⁹⁵ TUMA David, Starý černínský zámek v Chudenicích – nové nálezové situace při obnově západního křídla a bývalé bašty. In: Dějiny staveb 2015, Plzeň, s. 37.

trevírským arcibiskupem, kterého následoval do místa jeho působitě. Odmítl však veškeré pocty i hodnosti, které mu Jindřich nabízel a věnoval se výuce studentů.⁹⁶

Po Jindřichově smrti odmítl i nabídky kolínského arcibiskupa Bruna a odešel do švýcarského Einsiedelnu, kde v benediktinském klášteře složil řádové sliby a byl vysvěcen na kněze.⁹⁷

V roce 971 sv. Wolfgang klášter opustil se svolením opata a vydal se na misijní cestu, během níž prošel oblast Noricum (část dnešního Rakouska). Nejspíše prošel i Čechy až do Maďarska. Z této cesty byla však odvolán pasovským biskupem Pilgrimem, který Wolfganga navrhl jako jednoho z kandidátů na uvolněný biskupský stolec v Řezně. Na post byl jmenován v roce 972, kde působil 22 let, až do své smrti.⁹⁸

Během svého působení začal Wolfgang s reformou klášterů, včetně vytvoření opatství. Dalším velmi významným krokem bylo ustanovení pražského biskupství. Ihned po nástupu do úřadu se Wolfgang zasloužil o přípravu dokumentu, který byl potřebný k založení nové diecéze. Vše do posledního detailu projednal s Otou I. i českým panovníkem Boleslavem II. Měl velké pochopení pro potřeby věřících a praktický život. Snažil se všem být blízký a být blízko Bohu. Velmi mu záleželo na školství a jak již bylo zmíněno, podílel se na výchově a vzdělávání mladých lidí.⁹⁹

Smrt zastihla biskupa Wolfganga během vizitační cesty v Puppingtonu nedaleko Lince v Horních Rakousích, a to dne 31. října 994. Podle legendy, nemocný světec, kterého zastihla horečka, tušil konec svého života, a proto se nechal odnést do kaple sv. Otmara.¹⁰⁰ V době povolání na biskupském stolci mu bylo předpovězeno, že po uplynutí 22 let zemře. Předpověď se vyplnila u jeho oltáře, kde však ještě stihl přijmout svátosti na cestu. Nejbližší doprovod se snažil bránit ostatním lidem, aby nemohli vstoupit do kostela, ve kterém biskup umíral. Ten však pronesl: „*Nechte otevřeno, ať vstoupí kdo chce. Nestydím se zemřít, hanbou je pouze hřích, nikoli smrt.*“ Jeho tělo bylo pohřbeno v Regensburgu. V říjnu 1052 dal papež Lev IX. souhlas

⁹⁶ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 52.

⁹⁷ [sv. Wolfgang \(catholica.cz\)](http://sv.Wolfgang.catholica.cz)

⁹⁸ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 52.

⁹⁹ [sv. Wolfgang \(catholica.cz\)](http://sv.Wolfgang.catholica.cz)

¹⁰⁰ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 52.

ke kanonickému schválení Wolfgangovy úcty a přenesení jeho ostatků do krypty, jež se nacházela v chrámu sv. Emeráma. Až ve 14. století došlo k většímu rozšíření jeho úcty. K oslavám 900 let od ustanovení pražské diecéze, tedy v roce 1873, obdržela pražská katedrála dvě kosti sv. Wolfganga.¹⁰¹

Svatý Wolfgang je tzv. malým patronem české země a jeho uctívání v Čechách souvisí i s legendou, která se opírá o tvrzení, že svatý biskup podnikl do Čech misijní cestu a že sám vysvětil v Praze prvního českého biskupa.¹⁰²

6.3.2 Historie a dnešní podoba Bolfánku

K založení Bolfánku se váže pověst: „*Před dávnými a dávnými časy, když byl ještě svatý Wolfgang v Řezně biskupem, umínil si český kníže Boleslav II., že založí v Praze biskupství. Maje k tomu souhlas německého císaře Oty I., vyslal posly do Bavor k sv. Wolfgangu s prosbou, aby přišel do Prahy založit biskupství a vysvětil prvního pražského biskupa Dětmara, rodem ze Saska, který znal dobře česky. Sv. Wolfgang rád vyhověl; bylo to roku 973.*

Na zpáteční cestě z Prahy přišel sv. Wolfgang na návrší u Chudenic, kde v hustém lese na Vyšensku přenocoval. Druhého dne ráno se rozhlédl kolem a spatřil před sebou krásný širý šumavský kraj. Bylo to na pomezí blízkých hranic a sv. Wolfgang si umínil, že tu na památku svého pobytu postaví kostel.

Pustil se se svým průvodem ihned do práce. Práce se jim dařila, ale ráno, když se probudili, bylo dílo včerejšího dne zničeno. To se opakovalo druhého i třetího dne. Sv. Wolfgang poznal v tom dábelské dílo, a proto vyzval dábla, aby upustil od všeho zlého díla, a nařídil mu při stavbě pomáhati. Dábel se tomu dlouho vzpíral a protestoval, ale nakonec podepsal smlouvu, podle které po dostavbě kostela právo na prvního tvora, který do kostela vkročí.

Ďábel považoval smlouvu za veliký úspěch, a proto pracoval velmi pilně. Zatím co dábel vozil z blízkých dolů písek, který rozdělával vlastními slinami, aby bylo zdivo kostela velmi pevné, sv. Wolfgang používal při stavbě místo malty jemného mechu, který vkládal mezi kameny. Jeho zdivo bylo stejně pevné jako dáblovo!

¹⁰¹ [sv. Wolfgang \(catholica.cz\)](http://sv.Wolfgang(catholica.cz))

¹⁰² ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 53.

Když byla stavba dokončena, očekával d'ábel prvního tvora, který do kostela vkročí. Jednoho dne, když i svatý Wolfgang stál před vchodem do chrámu, vyskočil z lesa vyplašený vlk a vběhl přímo do kostela. Toho světec využil a posměšně řekl d'áblovi: „Vezmi si svou odměnu, hle, toť první tvor, který do chrámu vkročil!“

Ďábel poznal, že byl obelstěn, a proto vztekle zařval, tak hrozně, že celý les se třásl a skála pod kostelem pukla. V té puklině zmizel d'ábel a zůstalo tu po něm jen trochu pekelného zápachu.

Skalní puklina, která se podnes v malém sklípku pod kaplí ukazuje, se stále zvolna rozšiřuje – až se rozšíří natolik, že se do ni vejde těhotná žena, nastane konec světa. To praví a věří zdejší lid. Plochý kámen pod skalou byl lůžkem sv. Wolfganga.

Před svým odchodem do Bavor rozloučil se tu sv. Wolfgang s českou zemí velmi dojemně. Naposledy se rozhlédl po širém okolí, vystoupil na veliký skalní balvan, v jehož skalní puklině zmizel čert, požehnal kraji a české zemi, která zřízením pražského biskupství odpadla od jeho diecése. V balvanu zůstal otisk jeho nohou a malý důlek od biskupské berle. Věřící, zejména z Bavor, sem pak putovali, líbali otisky nohou, dotýkali se otisků berle a rukama si potírali oči, věřice, že budou uzdraveni a uchráněni před očními nemocemi.

Pověst o pobytu sv. Wolfganga je prastará a v mnoha variacích. Jméno sv. Wolfganga dávno zlidověla v dnešního Bolfánka. ¹⁰³

Rozhledna, zlidověle nazývána Bolfánek, leží nedaleko Chudenic na vršku nazývaném Žďár. Při příjezdu do městyse ji nelze přehlédnout, ať přijíždíme z kterékoliv strany.

Křesťanské svatyně byly často stavěny na posvátných místech předchozích kultur. S největší pravděpodobností tomu nebylo jinak ani zde, na Bolfánku.

Kdy a kým byl kostel založen není známo. Písemné prameny nenaznačují ani dobu a okolnosti vzniku. První spolehlivá zpráva se vztahuje až k počátku 17. století, kdy v testamentu hraběte Heřmana Černína z Chudenic, který byl sepsán dne 15. června 1650 v Praze, se zmiňuje stará rodová pověst, spojená s kostelem sv. Wolfganga a popisující okolnosti smrti jeho strýce, Humprechta Černína z Chudenic.¹⁰⁴ Křesťanskou sakrální stavbu (kapličku) zde tedy podle legendy založil řezenský biskup Wolfgang. Na zpáteční cestě z Prahy procházel Chudenickem,

¹⁰³ ROUBAL, Adolf. Obrázky ze starých Chudenic. V Praze: Spolek Psohlavci, 1948. Knihnice Chodska a Pošumaví. ISBN 80-85253-05-4, s. 89-91.

¹⁰⁴ ČECHURA Martin, Archeologický výzkum zaniklého kostela sv. Wolfganga v Chudenicích. In: Dějiny staveb 2012, Plzeň 2013, s. 215.

zastavil se na vrcholu kopce Žďár, odkud žehnal české zemi a místnímu lidu. V kamenném masivu, na němž biskup Wolfgang stál, zůstal prý po jeho odchodu otisk stopy a důlek po biskupské berli a dodnes se mu přisuzují léčivé účinky.¹⁰⁵

V závěti Heřmana Černína se lze dočíst i to, že se na vrchu Žďár konaly významné poutě – „*Odkazují k témuž kostelíčku na věčný též jedno sto zlatejch, aby každoročně, an tu slavná pouť bývá, jedna mše za mne a za manželky mé čtena byla, aby Pán Bůh všemohoucí nás k zhotovení na cestu věčnosti také milosrdně tak napomenouti ráčil.*“¹⁰⁶

Další zmínky o kostele pochází z roku 1664. Chudenický farář Jakub Satonius si stěžoval na stav kaple sv. Wolfganga „*Kaple jest pěkně z gruntu vystavěna, od spodku však není dosud dokonale obvržena*“ (omítnuta).¹⁰⁷ Další zpráva pochází z roku 1666, kdy se kaple objevila v zápisech v Deskách zemských. V poznámce bylo psáno, „*že pod kaplí ve sluji tehdy ukazovali skalku, na které, podle legendy, odpočíval sv. Wolfgang,*“ a až tehdy byla kaple právě opravena. Kaple ale během let zchátrala a svojí kapacitou již nestačila velkému množství poutníků. O chátrajícím stavu kapličky podal zprávu hraběti Františku Josefovi Černínovi tehdejší farář Antonín Lázeňský, kde uvedl, že „*kaplička s dřevěnou sochou sv. Wolfganga již hrozí sesunutím.*“ Zmiňoval také skutečnost, že k tomuto místu míří velký počet lidu a procesí z celého okolí s důvěrou v pomoc tohoto světce. A v neposlední řadě se odvolával na to, že Heřman Jakub (otec Františka Josefa Černína) chtěl nechat za svého působení kostelík opravit, dokonce i rozšířit. K tomuto kroku ale bohužel nedošlo, jelikož Heřman Jakub zemřel.¹⁰⁸

Na jaře roku 1722 došlo ke stavbě nového chrámu kolem starobylé kapličky. K jejímu zboření dala souhlas pražská arcibiskupská konzistoř. Na souhlas se čekalo až do 13. ledna 1725. Zároveň bylo nařízeno prozatímní přenesení dřevěné sochy sv. Wolfganga do farního chrámu v Chudenicích. K slavnostnímu přenesení došlo 27. května 1725 odpoledne za účasti velkého množství lidu. Stavbou nového kostela sv. Wolfganga byl pověřen architekt František Maxmilián Kaňka, který pro Černíny projektoval i řadu jiných prestižních staveb. O podobě nového kostela nejlépe vypovídají dva dochované plány. Na prvním z plánů je pohled od jihu

¹⁰⁵ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 54.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 55.

¹⁰⁷ Hostaš, K.: O poustevnách a poustevnicích na Šumavě a v Pošumaví. *Časopis společnosti přátel starožitností Českých* 33/1925, s. 48.

¹⁰⁸ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 55.

a půdorys a na druhém plánu je podélný řez stavbou s pohledem od jihu a pohled od západu.¹⁰⁹ Kostel byl navržen jako „jednoduchá orientovaná stavba s lodí na křížovém půdoryse zaklenutou kopulí, odsazeným, zvenčí pětiboce uzavřeným presbytářem (vnitřní strana byla uzavřena půlkruhem) a hranolovou věží se dvěma bočními schodišti na západě. K severní a jižní straně presbytáře přiléhaly obdélné přístavky sakristií. Vnější fasády kostela byly řešeny plochými lisénami, vertikální členění zajišťovala pouze nevýrazná soklová a korunní římsa. Stěny lodě i presbytáře byly opatřeny obdélnými, segmentově zaklenutými okny, zdůrazněnými plochou štukovou šambránou. Hlavní vstup od jihu i severu byl opatřen kamenným obdélným portálem. Hranolová věž byla členěná lisénovým rámcem a jedním segmentově sklenutým oknem nad portálem. Druhé, podobně tvarované okno, pouze o něco menší a s půlkruhovým záklenkem se pak nacházelo ve druhém patře, odděleném jemně profilovanou římsou. Věž byla zakončena cibulovou střechou.“¹¹⁰

Dne 6. dubna 1726 došlo k vysvěcení nového kostela janovickým vikářem Wilhelmem Sibighauserem. Už v ranních hodinách vyšel z městečka průvod, v jehož čele dominovaly družičky. Do kostela se ale vešla pouze desetina zúčastněných, zbytek se nashromáždil kolem kostela. Při vysvěcování kostela však výzdoba ještě nebyla hotová, ta se protáhla až do roku 1731. V archivních pramenech se dočítáme například i to, že v roce 1729 bylo klatovskému sochaři Martinu Gelinkovi zapláceno 123 zlatých za dodání kazatelny a v roce 1731 dostal též finanční obnos za zhotovení postranního oltáře sv. Jana Nepomuckého.¹¹¹

Po výstavbě kostela začal architekt František Maxmilián Kafka pracovat na dalším plánu. Během let 1727–1728 byla postavena poustevna, kterou obývali poustevníci, kteří byli zároveň členy františkánského řádu. Prvním poustevníkem byl Jiří Benedikt Link. Mezi povinnosti poustevníka bylo starat se o nový kostel, zvonit na zvony a vypomáhat kněžím při poutích.¹¹²

V současnosti je rozhledna ve správě občanského sdružení Otisk, které vlastní i okolní objekty bývalé poustevny a jeho péčí jsou tyto objekty postupně opravovány.¹¹³

¹⁰⁹ ČECHURA Martin, Archeologický výzkum zaniklého kostela sv. Wolfganga v Chudenicích. In: Dějiny staveb 2012, Plzeň 2013, s. 217.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 217.

¹¹¹ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 57.

¹¹² Tamtéž, s. 57.

¹¹³ Tamtéž, s. 57.

6.3.3 Vyhlídková věž Bolfánek

Barokní kostel sv. Wolfganga sloužil poutníkům jen několik desetiletí, jelikož byl v roce 1786 zrušen císařem Josefem II. a po roce 1810 došlo, na příkaz Jana Rudolfa Černína, ke zboření jeho lodi z důvodu špatného technického stavu.¹¹⁴ Po přestavbě zámku Lázeň a úpravě jeho okolí se Evžen Karel Černín rozhodl i pro úpravu krajinářského prostoru bývalého kostela sv. Wolfganga. Po zrušení kostela zůstala stát pouze kostelní věž, která byla v polovině 20. let 19. století opravena. Při opravě, která byla dokončena roku 1826, přišla o barokní vzhled s cibulovou bání a byla postupně upravená na rozhlednu o výšce 45 m. Návrh byl nakreslen stavitelem A. Stollem a o celou přestavbu se zasloužil tesařský mistr Jan Kubát z Pušperka, který stavbu obohatil o novou gotickou věž s pěti věžičkami a pavlánem (inspirací mu byla Černá věž v Klatovech.) Rozhledna má 138 dřevěných schodů, které se rozprostírají do třech pater. Svůj název získala počestvím dřívějšího lidového označení „*Wolfgánek*.“¹¹⁵ Dodnes můžeme z rozhledny spatřit nádherný výhled na okolní krajinu.

Bývalá, poměrně honosná barokní poustevna, která stávala pod kostelem, byla zrušena, několik let před kostelem, též josefínskými dekrety. Budova byla upravena na hájovnu a bydlel v ní panský hajný.¹¹⁶

Posledním panským hajným byl Adolf Roubal, který na tomto místě roku 1953 zemřel. Budova tehdy spadla do vlastnictví podniku Státní lesy, který ji využíval k ubytování svých zaměstnanců. Za několik let, přesněji roku 1967, Státní lesy převedly hájovnu do vlastnictví obce Chudenice.¹¹⁷

Evžen Karel Černín nechal postavit roku 1824 spolu s věží i Šlápějovou kapli. Šlápějová se nazývá z toho důvodu, neboť stojí nad skaliskem se stopou sv. Wolfganga a otiskem jeho berle.¹¹⁸

K další zásadní opravě kaple došlo u příležitosti oslav 900. jubilea sv. Wolfganga zásluhou Jaromíra Černína a jeho manželky Františky Černínové, rozené Schönburg-

¹¹⁴ KLÍMA David, Relikviář sv. Wolfganga v Chudenicích. Klíma. In: České památky. Časopis pro přátele památek a historie 16, č. 1-2, 2005, s. 10.

¹¹⁵ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 58-59.

¹¹⁶ KLÍMA David, Relikviář sv. Wolfganga v Chudenicích. Klíma. In: České památky. Časopis pro přátele památek a historie 16, č. 1-2, 2005, s. 10.

¹¹⁷ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. *Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 60.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 57-58.

Hartenstein. Manželé nechali pro kapli zhotovit oltář v novorománském slohu, do kterého vložili obraz „sv. Wolfganga žehnajícího Chudenicku.“ Autorem oltářního obrazu je sama hraběnka a podle odborníků umění dosáhl obraz velkého ocenění. Dále byly vyměněny dřevěné schody vedoucí z kaple k tzv. lůžku sv. Wolfganga, nahrazeny byly kamennými. Před kaplí byla také vystavěna otevřená předsíň, jejíž zastřešení podpírají čtyři mohutné kamenné sloupy. Kaple byla vysvěcena dne 8. září 1895 farářem Karlem Engelmanem, kdy v 10 hodin dopoledne vyšel z Chudenic dlouhý průvod. Až do začátku druhé světové války v kapli byly pořádané mimořádné i pravidelné pouti.¹¹⁹

V současnosti připadá pouť k svatému Wolfgangu vždy k 31. říjnu a v kapli bývá sloužena poutní mše svatá.¹²⁰

6.3.4 Relikviář sv. Wolfganga

Různé předměty pro kostel byly zhotoveny již při chodu kostela. Jedním takovým předmětem byl relikviář svatého Wolfganga.

Jak popisuje David Klíma: „Relikviář je přibližně 25 cm vysoký a je vyroben ze stříbrného pozlaceného plechu. Uprostřed barokní kartuše je oválná skleněná čočka, za níž je v prostoru pro to určeném kosterní ostatek sv. Wolfganga. Kolem skleněné čočky je obsazeno sedm fialových kamenů. Kartuše s ostatkem je osazena na krátké noze, která přechází v podstavec. Podstavec je ozdoben dalšími sedmi kameny a uprostřed je alianční erb rodu Černín a Merode – Westerloo. Erb je proveden na porcelánové destičce zasazené uprostřed podstavce. Erb černínské rodiny je silně poškozen. Relikviář stojí šesti nožičkami na stříbrné schránce, v němž bylo uloženo potvrzení o pravosti ostatků z roku 1735. Spodní část schránky tvoří vysouvací destička, na níž je uveden nejdůležitější údaj. Je psán německy a sděluje toto: „Dieser Reliquier de Heil: Wolfgangi Landes und besonderen Schutz patron der Hochgräffisches TscherniniSchen Familie hat die Hoch und Wohlgeborne Frau Frau Isabella Maria Zum Zweitte mahl Vermahlte Gräffin Tscherninin von Chudenitz Gebohrne Marchesin von Westerloo durch eine besondere Sorgfahlt erhalten und in die Ses Reliqueiarium einfaSenlasSen einfolglich zu gröSseren Ehr Gotte und Verehrung des Heiligen Zu der St. Wolffagangi Kirchen ab Chudenitz Verehreh.“ Překlad zní asi takto: Tyto ostatky sv. Wolfganga, zemského, a zvláště ochranného patrona vysokohraběcí rodiny Černínské vysokoblahorodá paní paní Isabela Marie, podruhé vdaná hraběnka Černínová z Chudenic,

¹¹⁹ ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6, s. 60.

¹²⁰ Tamtéž, s. 60.

rozená markýza z Westerloo, s obzvláštní péčí uchovala a do tohoto relikviáře nechala následně vsadit k větší slávě Boží a k poctě sv. Wolfganga v kostele zasvěcenému u Chudenic. Pod tímto popisem vzniku relikviáře je připojen zajímavý chronogram: „Inz **Ve**Izen Iahr Inro an **Derten VerehLIgVng WeLCne Gott MI**t **IV**nngen Hern Seegne. Zvýrazněná písmena tvoří skrytý letopočet vzniku relikviáře - 1737“¹²¹

Relikviář svatého Wolfganga z Chudenic je zajímavou církevní památkou, která pochází z období pozdního baroka. Ještě více zajímavější je fakt, že tomuto světcovi bylo v Čechách zasvěceno jen málo staveb a kultovních předmětů.¹²²

V dnešních dnech je relikviář svatého Wolfganga uložen v Chudenicích na bezpečném místě. Pro veřejnost je zpřístupněn zhruba jen dvakrát ročně při významných událostech. Pro relikviář by bylo velice přínosné, kdyby byl restaurátorsky ošetřen a vystaven na místě, které by bylo více dostupnější kulturní společnosti.¹²³

6.4 Hřbitovní kaple sv. Anny

Hřbitovní kaple svaté Anny, nacházející se u hřbitova v katastru městyse Chudenice, je barokní stavba, která byla postavena v roce 1766, což dokládá i chronogram umístěný nad vstupem v předsíni. Hlavní dominantu interiéru kaple tvoří oltář, který se nachází v rotundě kaple přímo naproti vchodu, kde překrývá apsidu. Oltář je též v barokním stylu.¹²⁴ Kapli nechal vystavět vrchní správce chudenického panství Václav Podivín Holeček. V roce 1786 byla ale tato kaple předělána na hřbitovní.¹²⁵

"Zděná omítaná kaple na oválném půdorysu (delší osa probíhá cca ve směru JV-SZ) s oltářem na severozápadní straně, na severozápadě k lodi přiléhá čtvercová sakristie, na jihovýchodě vstupní otevřená předsíň. Volná nároží mírně zaoblená s odsazením. Střecha je sedlová s valbou charakteru kuželového pláště; krytina je z měděného plechu. Uprostřed hřebene je šestiboká oplechovaná věžička s cibulovou stříškou, hrotnicí s makovicí a křížem. Sakristie i předsíň jsou opatřené sedlovou střechou s valbou, kryté měděným plechem. Fasády se soklem a zděnou korunní římsou, omítky hladké štukové. Po celém obvodu probíhá kordonová římsa s jemnou ústupkovou profilací, pod okny segmentovým obloukem prohnutá,

¹²¹ KLÍMA David, Relikviář sv. Wolfganga v Chudenicích. Klíma. In: České památky. Časopis pro přátele památek a historie 16, č. 1-2, 2005, s. 10.

¹²² Tamtéž, s. 11.

¹²³ Tamtéž, s. 11.

¹²⁴ MERTA, Hynek. Restaurátorský průzkum a návrh rekonstrukce oltáře sv. Anny v kapli sv. Anny v Chudenicích. Chudenice, 2013. 1 sv., 1 část. Dostupné v Národním památkovém ústavu, sign. RZ 2879.

¹²⁵ [kaple sv. Anny - Památkový Katalog \(pamatkovykatalog.cz\)](http://pamatkovykatalog.cz)

shora krytá plechem. V horní etáži sdružené pilastry s toskánskými hlavicemi vymezující po obvodě 8 polí; nad hlavicemi společné redukované kladi. Ve spodní etáži jsou pilastry nahrazeny malovanými pásy propojenými nad soklem. Na jihozápadní a severovýchodní straně lodi se nachází kasulové okno jednoduchého tvaru. Na východní straně zazděná pamětní deska. Na podélných stěnách sakristie po jednom na výšku oválném okně s mříží. Fasády předsíně člení jednoduchá korunní římsa, při okrajích jihovýchodní fasády liseny a v průčelí zděný hladce omítnutý štít uprostřed s omítkovým křížem, pod ním v ose široký vstup se stlačeným záklenkem; v bočních stěnách předsíně je umístěné na výšku oválné okénko. V předsíni nad vchodem lze spatřit do kaple chronogram: EXSTRVXERVNT / PIE DICARVNT / WENCESLAVS PODIVI / NVS HOLETCEK / ELISABETHA CARTHARI / NA CONTHORALES (1766; postavili a zbožně věnovali Václav Podivín Holeček a jeho manželka Alžběta Kateřina).¹²⁶

Na stěnách a klenbách hlavního prostoru kaple, rovněž i ve vnitřní a vnější předsíni můžeme dodnes spatřit barokní nástěnné a nástropní malby.¹²⁷

Malby, které se nachází ve vnější předsíni, jsou v současnosti zakryty několika vrstvami vápenných nátěrů. Jedinou prezentovanou částí originální malby je nápis nad vchodem do vnitřní předsíně kaple. Na stěnách se pod odpadávajícími vrchními nátěry odhaluje originální malba. Originální omítky jsou značně poškozeny, dochází k jejich oddělování ve formě ker od zdiva. Ve spodních částech zdi je patrné poškození vlivem vlhkosti.¹²⁸

Co se týká vnitřní předsíně, zde malba na klenbě jeví pouze lokální poškození barevné vrstvy, kdy vrchní části barevné vrstvy se oddělují spodních. Vzniká tak předpoklad, že se odděluje předmalba od originálu. Podkladové omítky jsou poškozeny daleko výrazněji. Dochází k oddělování omítek opět ve formě ker od zdiva. Ve spodních částech zdi je patrné poškození vlivem vlhkosti. Do výšky zhruba 1,5 m od úrovně podlahy překrývá malbu druhotný nátěr růžové barvy.¹²⁹

Hlavní prostor kaple je výrazně zasažen poškozením, které souvisí se statickými problémy stavby. V klenbě se vyskytují masivní trhliny, podél kterých je omítka i s malbou často oddělená, což způsobuje její odpadávání. Barevná vrstva na zdech kaple je silně zasažena

¹²⁶ [kaple sv. Anny - Památkový Katalog \(pamatkovykatalog.cz\)](http://kaple.sv.Anny-PamatkovyKatalog(pamatkovykatalog.cz))

¹²⁷ VOJTĚCHOVSKÝ, Jan. Restaurátorský záměr. Komplexní restaurátorský zákrok na nástěnných malbách ve vnější předsíni a interiérech kaple sv. Anny v Chudenicích. Litomyšl, 2012. 1 sv., 1 část. Dostupné v Národním památkovém ústavu, sign. RZ 2803.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Tamtéž.

a na mnoha místech dochází opět k jejímu odpadávání. V nejvíce zvlhčených místech lze dokonce pozorovat výskyt řas.¹³⁰

Prostor zákristie, který navazuje na hlavní prostor kaple, je rovněž silně zasažen vlhkostí. Omítky jsou poničené především ve výšce jednoho metru od úrovně podlahy. S největší pravděpodobností stěny zákristie nebyly nikdy malířsky vyzdobeny a v současnosti jsou pokryty bílým vápenným nátěrem.¹³¹

Kaple je cennou památkou barokního stavitelství. Každý rok se zde konají poutní mše ke cti sv. Anny a mše za zemřelé.¹³²

¹³⁰ VOJTĚCHOVSKÝ, Jan. Restaurátorský záměr. Komplexní restaurátorský zákrok na nástěnných malbách ve vnější předsíni a interiérech kaple sv. Anny v Chudenicích. Litomyšl, 2012. 1 sv., 1 část. Dostupné v Národním památkovém ústavu, sign. RZ 2803.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² [kaple sv. Anny - Památkový Katalog \(pamatkovykatalog.cz\)](http://pamatkovykatalog.cz)

Závěr

Dodnes nevznikla ucelená práce, která by svoji pozornost zaměřovala pouze na jedinou větev černínského rodu. Proto bylo cílem bakalářské práce vytvořit ucelenou monografii chudenické větve v 18. století a přehled její stavitelské činnosti v Chudenicích.

Zpočátku byla práce zaměřena na městyse Chudenice, kde byla pozornost věnovaná historii Chudenic, jelikož právě s tímto místem byl černínský rod neodmyslitelně spjat od počátku svého založení. Dále se práce věnovala dějinám rodu Černínů z Chudenic. Zaměřila jsem se především na počátky rodu, které jak již bylo několikrát uvedeno sahají ještě před rok 1193, ale kvůli nedostatečnému množství archivních pramenů sledujeme rodovou historii až od 14. století. Ke každé linii jsou zmíněny jejich nejvýznamnější představitelé. K činu, kdy se rod rozdělil došlo v 15. století.

Následující kapitoly jsou již zaměřené na chudenickou větev a jejich představitele v 18. století, což je hlavním tématem této bakalářské práce. Práce zpracovává jejich životy a činy, o které se v průběhu života zasloužili. Posledním představitelem této větve byl Jan Vojtěch Černín z Chudenic, člen rady apelačního soudu, císařský komoří a tajný rada. Hrabě Černín zemřel v roce 1816, čímž vymřela chudenická větev černínského rodu.

Závěr práce se zaměřuje na stavební činnost v Chudenicích, na nichž se rod Černínů výrazně podílel. Jedná se především o druhou nejstarší památku Chudenic, založenou Drslavem Černínem z Chudenic, a to farní kostel sv. Jana Křtitele a o Starý černínský zámek, panství, který nebylo nikdy prodáno, ale pouze děděno v jednom jediném rodu. Další zmíněnou památkou je kostel sv. Wolfganga, tzv. Bolfánek, který je postaven na vršku nazývaném Žďár. Kdo a kdy kostel založil není dosud známo, první písemné zmínky pochází až z počátku 17. století. Poslední zmíněnou památkou je hřbitovní kaple svaté Anny, barokní stavba, která je situovaná u hřbitova v katastru městyse Chudenice.

Při svém bádání jsem se obrátila na SOkA Jindřichův Hradec, kde jsou uloženy archiválie, které se týkají černínského rodu. Archiv však zamítl moji žádost o jejich prostudování z toho důvodu, že fond není dosud uspořádán.

Resumé

This bachelor thesis was aimed at the Czernin family, specifically at the Chudenice branch in the 18th century and at their construction activity, in which it made a great contribution. The family was associated with the southwest bohemian Chudenice ever since its beginning till 1945. In the 15th century the family splinted up into different branches.

The aim of this thesis was to make complete monograph of the Chudenice brach in the 18th century. The first member and also its founder was Humprecht Czernin from Chudenice, regional council chairman of the Pilsner Region. He inherited Chudenice from his father and during his life he purchased other smaller properties such as Poleň or Švihov. He rebuilt the Chudenice fortress in the renaissance style and made it his representative residance, where according to a legend an angel appeared and foresaw his death. To this day there has been the Angelroom in Chudenice. On the other hand the last member of this branch was count Jan Vojtěch Czernin from Chudenice, member of the appellate court, imperial chamberlain and a secret counselor. Count Czernin died in 1816, thereby the Chudenice branch died out. The family si also connected to the construction affairs in Chudenice. The Czernin family considerably helped to build par example the Old Czernin castle, Saint John the Baptist parochial church or Saint Anne cemetery chapel.

Even though the Czernin family is one of the oldies families in our country and they owned Chudenice for more then 700 years, there hasn't been a comprehensive thesis dealing with only this one family branch. That is the reason this bachelor thesis was created, to give us a better awareness of the Chudenice branch.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Archivní prameny

AHMP, fond MHMP I., Referát IV. popisní, Soupis pražského obyvatelstva 1830–1910 (1920), poř. č. 154, krabice č. 39. [online]. Dostupné z <[Archivní katalog \(ahmp.cz\)](#)>.

AHMP, Sběrka matrik, sign. MIK N8, fol. 117r. [online]. Dostupné z <[Archivní katalog \(ahmp.cz\)](#)>.

AHMP, Sběrka matrik, sign. JCH Z13, pag. 532.

AHMP, Sběrka matrik, sign. TO Z3a, pag. 27. [online]. Dostupné z <[http://Archivní katalog \(ahmp.cz\)](http://Archivní katalog (ahmp.cz))>.

AHMP, Sběrka matrik, sign. VÍT N2Z1, pag. 330. [online]. Dostupné z <[http:// Archivní katalog \(ahmp.cz\)](http://Archivní katalog (ahmp.cz))>.

AHMP, Sběrka matrik, sign. VÍT N5, pag. 504, 515, 538, 555, 565, sign. VÍT N2Z1, pag. 312. [online]. Dostupné z <[http:// Archivní katalog \(ahmp.cz\)](http://Archivní katalog (ahmp.cz))>.

AHMP, Sběrka matrik, sign. VÍT O3, pag. 184. [online]. Dostupné z <[http://Archivní katalog \(ahmp.cz\)](http://Archivní katalog (ahmp.cz))>.

ANM, Sběrka genealogická, sign. CH4: Černín z Chudenic-d.

Erzdiözese Wien, Pfarre 01., St. Stephan, Taufbuch, sign. 01-058, fol. 336r. [online]. Dostupné z <[matricula.info](#)>.

MERTA, Hynek. Restaurátorský průzkum a návrh rekonstrukce oltáře sv. Anny v kapli sv. Anny v Chudenicích. Chudenice, 2013. 1 sv., 1 část. Dostupné v Národním památkovém ústavu, sign. RZ 2879.

NA, Sběrka genealogická Dobřenského, inv. č. 175.

SOA v Litoměřicích, Sběrka matrik, sign. Děčín 28/14, pag. 42.

SOA v Litoměřicích, Sběrka matrik, sign. Jenišovice L 55/31, fol. 446v.

SOA v Plzni, Sběrka matrik, sign. Chválenice 15, fol. 18r, 20r, sign. Plzeň 036, pag. 246. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

SOA v Plzni, Sběrka matrik, sign. Štáhlavy 06, pag. 7. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

SOA v Litoměřicích, Sběrka matrik, sign. Jenišovice L 55/31, fol. 446v.

SOA v Plzni, Sběrka matrik, sign. Starý Plzenec 16, pag. 307–308. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

SOA v Praze, Sběrka matrik, sign. Stará Boleslav 02, fol. 169v.

SOkA Klatovy, fond 780 AM Chudenice, inv. č. 8, sign. OK 44 – Regal, K.: Pamětní kniha městečka Chudenic z roku 1927-1928, s. 101.

SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, fond Farní úřad Chválenice, inv. č. 2, pag. 5. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, fond Farní úřad Chválenice, inv. č. 2, pag. 2–3. [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, fond Farní úřad Chválenice, inv. č. 2 [online]. Dostupné z <[Porta fontium | Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů](#)>.

VOJTĚCHOVSKÝ, Jan. Restaurátorský záměr. Komplexní restaurátorský zákrok na nástěnných malbách ve vnější předsíni a interiérech kaple sv. Anny v Chudenicích. Litomyšl, 2012. 1 sv., 1 část. Dostupné v Národním památkovém ústavu, sign. RZ 2803.

Odborná literatura

ČECHURA Martin, Archeologický výzkum zaniklého kostela sv. Wolfganga v Chudenicích. In: Dějiny staveb 2012, Plzeň 2013, s. 215–220.

CERMAN Ivo, Šlechtická kultura v 18. století. Filozofové, mystici, politici. Praha 2011. ISBN: 978-80-7422-070-8.

Hostaš, K.: O poustevnách a poustevnicích na Šumavě a v Pošumaví. Časopis společnosti přátel starožitností Českých 33/1925.

JUŘÍK, Pavel. Dominia pánů z Hradce, Slavatů a Czerninů. Praha: Libri, 2010. ISBN 978-80-7277-444-9.

JUŘÍK, Pavel. Czerninové: nezahyneš ani ohněm, ani mečem. Praha: Euromedia Group, 2021. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-7274-0.

KLÍMA David, Czerninové z Chudenic a jejich panská sídla. In: České památky. Časopis pro přátele památek a historie, Plzeň 12, č. 1-2, 2001, s. 18–24.

KLÍMA David, Relikviář sv. Wolfganga v Chudenicích. Klíma. In: České památky. Časopis pro přátele památek a historie 16, č. 1-2, 2005, s. 10–11.

KONEČNÝ, Michal a Ivo CERMAN. Tváře osvěcenství. Kroměříž: Národní památkový ústav, 2021. ISBN 978-80-907400-8-2.

NIKL, Ivan. Chudenic oči Josefa Burdy. Klatovy: Arkáda, 2003. Toulky regionální minulostí.

Rakovnický historický sborník. Rakovník: Státní okresní archiv Rakovník, 2000-. ISSN 1213-5879.

ROUBAL, Adolf. Obrázky ze starých Chudenic. V Praze: Spolek Psohlavci, 1948. Knižnice Chodska a Pošumaví. ISBN 80-85253-05-4.

ROŽMBERSKÝ, Petr, Milan FIALA a Veronika MACHOVÁ. Zámek a tvrz Nebílovy. Plzeň: Petr Mikota, 2002. Zapomenuté hrady, tvrze a místa (Petr Mikota). ISBN 80-86596-04-4.

ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, Barbora KŘIVOHLAVÁ, Karel JUNGVIRTH, David TUMA, Milena PROKOPOVÁ a Jana MICHÁLKOVÁ. Černínskou krajinou Chudenicka a Švihovska. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2021. ISBN 978-80-87674-40-6.

ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta. Krajinářská tvorba Jana Rudolfa Černína: vznik a vývoj parků v Krásném Dvoře, Jemčině, Petrohradě a Chudenicích. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2397-9.

SEDLÁČEK, August. Hrady, zámky a tvrze království Českého. Ilustroval Karel LIEBSCHER, ilustroval Vojtěch KRÁL Z DOBRÉ VODY, ilustroval Adolf LIEBSCHER. Praha: Argo, 1996. ISBN 80-7203-041-8.

ŠKABRADA, Jiří. Lidové stavby: architektura českého venkova. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-082-5.

TISCHER, František. Hrobky hřbat Černínův z Chudenic. Jindřichův Hradec: František Tischer (A. Landfrasa syn), 1898. 24 s.

TUMA David, Pozdně barokní fara v Chudenicích. In: Dějiny staveb 2013, s. 83–97.

TUMA David, Starý černínský zámek v Chudenicích – nové nálezové situace při obnově západního křídla a bývalé bašty. In: Dějiny staveb 2015, Plzeň, s. 29–41.

ÚLOVEC, Jiří. Hrady, zámky a tvrze Klatovska. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-240-6.

VOKÁČOVÁ, Petra. Příběhy o hrdé pokoře: aristokracie českých zemí v době baroka. Praha: Academia, 2014. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-2364-3.

Internetové zdroje

[Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chválenice \(chvalenice.cz\).](http://chvalenice.cz)

[Historie | turista.chudenice.info.](http://turista.chudenice.info)

[kaple sv. Anny - Památkový Katalog \(pamatkovykatalog.cz\).](http://pamatkovykatalog.cz)

[KAPLE SV. ANNY | Městys Chudenice.](http://mestyschudenice.cz)

[KOSTEL SV. JANA KŘTITELE, CHUDENICE : Fotogalerie \(kostelchudenice.cz\).](http://kostelchudenice.cz)

[Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopædie obecných vědomostí : Jan Otto : Free. Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive.](http://www.ottuv.com)

[PamátkoPin.cz - Fara v Chudenicích \(čp. 2\) - Chudenice - Okres Klatovy \(pamatkopin.cz\).](http://pamatkopin.cz)

[Památky Chudenic | Městys Chudenice.](http://mestyschudenice.cz)

[Rozhledna Bolfánek - Rozhledny \(rlax.cz\).](http://rlax.cz)

[STARÝ ZÁMEK CHUDENICE, MUZEUM J. DOBROVSKÉHO CHUDNICE : Fotogalerie \(zamekchudenice.cz\).](http://zamekchudenice.cz)

[sv. Wolfgang \(catholica.cz\).](http://catholica.cz)

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1: Erb Černínů z Chudenic

Příloha č.2: Farní kostel sv. Jana Křtitele

Příloha č.3: Farní kostel sv. Jana Křtitele, gotická třídlílná archa

Příloha č.4: Farní kostel, nástropní freska s výjevy ze života sv. Jana Křtitele

Příloha č.5: Pozdně barokní fara v Chudenicích

Příloha č.6: Starý černínský zámek

Příloha č.7: Starý černínský zámek, pláněk zámku z roku 1707

Příloha č.8: Starý černínský zámek, Andělský pokoj

Příloha č.9: Starý černínský zámek, černá kuchyně

Příloha č.10: Kostel sv. Wolfganga

Příloha č.11: Socha sv. Wolfganga

Příloha č.12: Sv. Wolfgang žehná chudenickému lidu

Příloha č.13: Relikviář sv. Wolfganga

Příloha č. 14: Interiér Šlépějové kaple s oltářním obrazem sv. Wolfganga

Příloha č.15: Hřbitovní kaple sv. Anny

Příloha č.16: Listina ke zřízení ševcovského cechu

Příloha č.17: Alianční znak Heřmana J. Černína z Chudenic a M. Ernestiny ze Šternberka

Příloha č.18: Alianční znak Heřmana Jakuba Černína z Chudenic a Marie Barbary von Schaffgotsch na průčelí kostela sv. Vojtěcha (Šťáhlavy)

Příloha č.19: Alianční znak Vojtěcha Černína z Chudenic a Marie Josephy von Thun und Hohenstein (zámek Kozel)

Příloha č. 20: Portrét hraběte Jana Vojtěcha Černína z Chudenic

Příloha č. 21: Tumba s ostatky Vojtěcha Černína z Chudenic a Marie Josephy von Thun und Hohenstein (Šťáhlavy)

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Erb Černínů z Chudenic¹³³

¹³³ Archiv Muzea Josefa Dobrovského.

Příloha č. 2: Farní kostel sv. Jana Křtitele¹³⁴

Příloha č. 3: Farní kostel sv. Jana Křtitele, gotická třídílná archa¹³⁵

¹³⁴ [KOSTEL SV. JANA KŘTITELE, CHUDENICE : Fotogalerie \(kostelchudenice.cz\)](http://kostelchudenice.cz).

¹³⁵ [Památky Chudenic | Městys Chudenice](http://Pamatky.Chudenic|Mestys.Chudenice).

Příloha č. 4: Farní kostel, nástropní freska s výjevy ze života sv. Jana Křtitele¹³⁶

Příloha č. 5: Pozdně barokní fara v Chudenicích¹³⁷

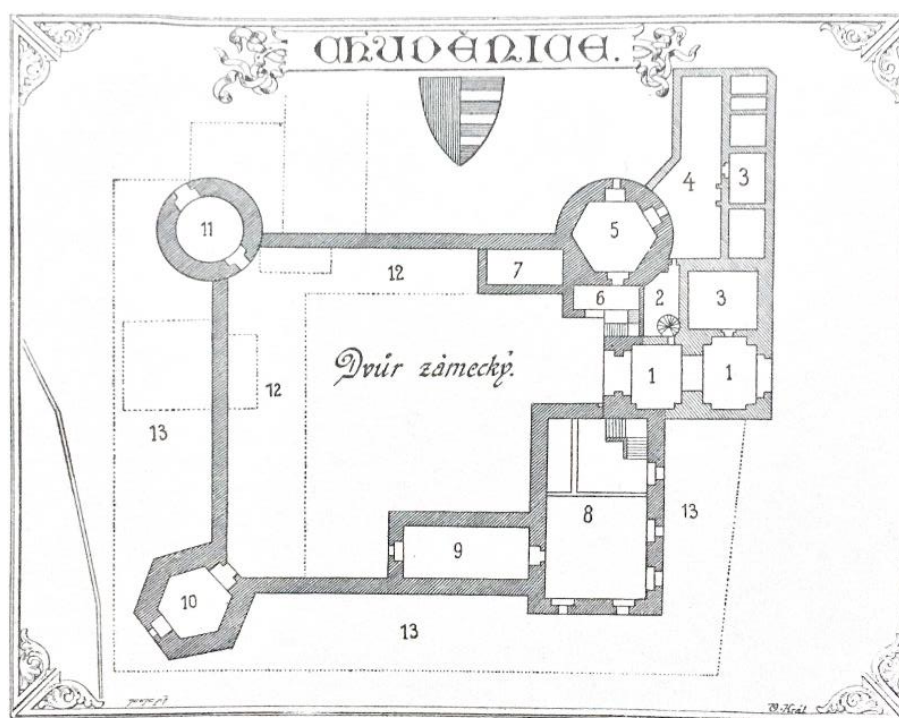
¹³⁶ [KOSTEL SV. JANA KŘTITELE, CHUDENICE : Fotogalerie \(kostelchudenice.cz\)](http://kostelchudenice.cz).

¹³⁷ [PamatkoPin.cz - Fara v Chudenicích \(čp. 2\) - Chudenice - Okres Klatovy \(pamatkopin.cz\)](http://PamatkoPin.cz).

Příloha č. 6: Starý černínský zámek¹³⁸

Příloha č. 7: Starý černínský zámek, pláněk zámku z roku 1707¹³⁹

¹³⁸ [STARÝ ZÁMEK CHUDENICE, MUZEUM J. DOBROVSKÉHO CHUDNICE : Fotogalerie \(zamekchudenice.cz\)](http://www.zamekchudenice.cz).

¹³⁹ SEDLÁČEK, August. Hrad, zámky a tvrze království Českého. Ilustroval Karel LIEBSCHER, ilustroval Vojtěch KRÁL Z DOBRÉ VODY, ilustroval Adolf LIEBSCHER. Praha: Argo, 1996. ISBN 80-7203-041-8.

Příloha č. 8: Starý černínský zámek, Andělský pokoj¹⁴⁰

Příloha č. 9: Starý černínský zámek, černá kuchyně¹⁴¹

¹⁴⁰ [STARÝ ZÁMEK CHUDENICE, MUZEUM J. DOBROVSKÉHO CHUDENICE : Fotogalerie \(zamekchudenice.cz\)](http://zamekchudenice.cz).

¹⁴¹ Tamtéž.

Příloha č. 10: Kostel sv. Wolfganga¹⁴²

Příloha č. 11: Socha sv. Wolfganga¹⁴³

¹⁴² [Rozhledna Bolfánek - Rozhledny \(rlax.cz\)](http://RozhlednaBolfaek-Rozhledny.rlax.cz).

¹⁴³ Archiv Muzea Josefa Dobrovského.

Příloha č. 12: Sv. Wolfgang žehná chudnickému lidu¹⁴⁴

Příloha č. 13: Relikviář sv. Wolfganga¹⁴⁵

¹⁴⁴ Archiv Muzea Josefa Dobrovského.

¹⁴⁵ [Relikviář sv. Wolfganga v Chudenicích | turista.chudenice.info](http://turista.chudenice.info)

Příloha č. 14: Interiér Šlápějové kaple s oltářním obrazem sv. Wolfganga¹⁴⁶

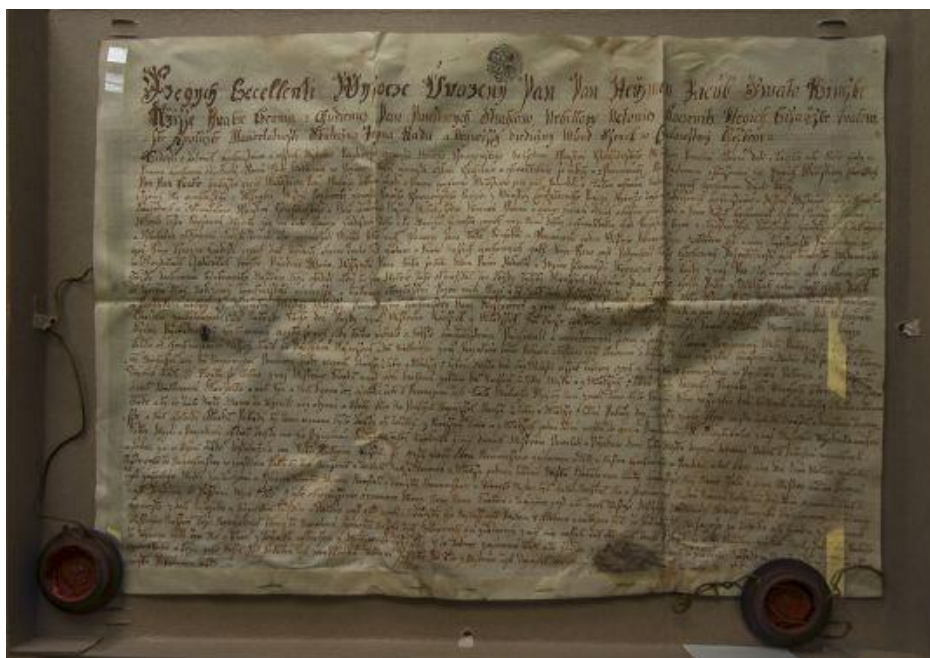
¹⁴⁶ Archiv Muzea Josefa Dobrovského.

Příloha č. 15: Hřbitovní kaple sv. Anny¹⁴⁷

¹⁴⁷ [KAPLE SV. ANNY | Městys Chudenice.](#)

Příloha č. 16: Listina ke zřízení ševcovského cechu¹⁴⁸

Příloha č. 17: Alianční znak Heřmana J. Černína z Chudenic a M. Ernestiny ze Šternberka¹⁴⁹

¹⁴⁸ [Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chválenice \(chvalenice.cz\)](http://chvalenice.cz).

¹⁴⁹ Tamtéž.

Příloha č. 18: Alianční znak Heřmana Jakuba Černína z Chudenic a Marie Barbary von Schaffgotsch na průčelí kostela sv. Vojtěcha (Št'áhlavy)¹⁵⁰

Příloha č. 19: Alianční znak Vojtěcha Černína z Chudenic a Marie Josephy von Thun und Hohenstein (zámek Kozel)¹⁵¹

¹⁵⁰ [Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chválenice \(chvalenice.cz\)](http://chvalenice.cz).

¹⁵¹ Tamtéž.

Příloha č. 20: Portrét hraběte Jana Vojtěcha Černína z Chudenic¹⁵²

Příloha č. 21: Tumba s ostatky Vojtěcha Černína z Chudenic a Marie Josephy von Thun und Hohenstein (Štáhlavy)¹⁵³

¹⁵² JUŘÍK, Pavel. Czerninové: nezahyneš ani ohněm, ani mečem. Praha: Euromedia Group, 2021. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-7274-0., s. 18.

¹⁵³ [Černínové z Chudenic - Oficiální stránky obce Chvalenice \(chvalenice.cz\)](http://chvalenice.cz).